

**JAMHURI YA KENYA
WIZARA YA ELIMU**

**MTAALA WA DARAJA YA AWALI YA SHULE ZA UPILI KWA WANAFUNZI
WASIOKUWA NA UWEZO WA KUSIKIA**

KISWAHILI

GREDI YA 8

TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

Toleo la Kwanza 2023

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa au kutoa mtaala huu kwa njia yoyote ile bila idhini, kwa maandishi, ya mchapishaji.

ISBN:

Kimechapishwa na kutolewa na Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU

Serikali ya Kenya imejitolea kuhakikisha kuwa malengo ya sera kuhusu Elimu, Mafunzo na Utafiti yanatimiza malengo ya Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya Kenya 2030, Sera ya Mtaala ya Kitaifa 2019, Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa na mikataba ya kikanda na ya kidunia ambayo Kenya ni mshirika. Katika kutimiza lengo la Elimu ya Msingi, Wizara ya Elimu imefanikiwa kutekeleza hatua kwa hatua Mtaala wa Kiumilisi katika viwango vya Chekechea na Shule ya Msingi tangu mwaka wa 2019. Utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi katika Daraja ya Awali ya Shule za Upili ulianza mwaka wa 2023 katika Gredi ya 7 na utaendelea katika Gredi ya 8 na 9 mwaka wa 2024 na 2025 mtawalia.

Mitaala ya Gredi ya 8 inaendeleza umilisi walioupata wanafunzi kufikia mwisho wa Gredi ya 7. Aidha, inatoa fursa kwa wanafunzi kuendelea kutalii na kukuza uwezo wao wanapojiandaa kujiunga na Daraja ya Awali ya Shule za Upili.

Mtaala huu unaeleza Malengo ya Elimu ya Kitaifa, kauli kiini, matokeo ya kijumla na maalum yanayotarajiwa kwa kila somo pamoja na mada na mada ndogo. Mtaala huu pia unabainisha mapendekezo ya shughuli za ujifunzaji, Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa Yaliyopendekezwa, umilisi wa kimsingi unaokuzwa, masuala mtambuko, maadili, shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji na vigezo na viwango vya kuzingatia katika kutathmini.

Ni matumaini yangu kuwa, mashirika yote ya serikali na washikadau wengine wa elimu watatumia mtaala kuandaa utekelezaji fanifu na wenye tija wa Mtaala wa Kiumilisi.

MHE. EZEKIEL OMBAKI MACHOGU, CBS
WAZIRI WA ELIMU
WIZARA YA ELIMU

DIBAJI YA KATIBU MKUU

Mtaala wa kiumilisi umekuwa ukitelezwa nchini Kenya tangu mwaka wa 2019 huku mtaala unaozingatia upokezaji wa maarifa ukiendelea kuondolewa. Kuondolewa huku, kunafanywa hatua kwa hatua ili kuhakikisha mpito shwari wa utekelezaji wa mtaala. Mchakato huu ulianza katika kiwango cha chekechea na shule ya msingi (Gredi ya 1-3) katika mwaka wa 2019 na shule ya msingi kati ya mwaka wa 2020 na 2022.

Katika mwaka wa 2023, kundi la kwanza la wanafunzi wa Mtaala wa Kiumilisi lilifika katika Daraja ya Awali ya Shule za Upili –Gredi ya 7. Gredi ya 8 unaendeleza utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi kutoka Gredi ya 7. Sifa kuu ya daraja hii ni mtaala mpana unaomwezesha mwanafunzi kutalii talanta, hamu na uwezo wake kabla ya kuchagua mkondo wa masomo katika Daraja ya Juu ya Shule za Upili. Hii ni muhimu sana katika kutimiza ruwaza na lengo la mabadiliko ya mtaala yanayoendelea kama ilivyoelezwa katika Mswada Elekezi Nambari 1 wa mwaka 2019 wenye mada: *Kuelekea kufikia Elimu Bora, Faafu na Jumuishii na Mafunzo kwa Maendeleo Endelevu Nchini Kenya*. Mswada huu unafafanua mabadiliko kutoka kwa mtaala unaolenga kupokeza maarifa hadi mtaala unaolenga *Kukuza uwezo wa kila Mwanafunzi*. Kwa hivyo, mtaala wa Gredi ya 8 unakusudiwa kuimarisha ukuaji wa mwanafunzi katika ukuzaji wa umilisi wa kimsingi ambao ni: mawasiliano na ushirikiano, uwazaji kina na utatuzi wa matatizo, ubunifu, uraia, ujuzi wa kidijitali, hamu ya ujifunzaji na kujiamini.

Mtaala huu unatoa mapendekezo ya shughuli za ujifunzaji husishi na tofautishi kuambatana na mada ndogo mbalimbali na vipengele vingine vya Mtaala wa Kiumilisi. Mtaala pia unapendekeza nyenzo za kufundishia pamoja na mbinu anuwai za kutathmini. Inatarajiwa kuwa mtaala huu utawaongoza walimu kikamilifu kuwaelekeza wanafunzi kufikia matokeo yanayotarajiwa katika Gredi ya 8 na kuwaandaa kuingia katika gredi inayofuata bila tatizo.

Vilevile, ni matumaini yangu kuwa walimu watautumia mtaala huu kuufanya ujifunzaji kuwa wa kuvutia, kuchangamsha na wenye kufurahisha.

Dkt. BELIO KIPSANG', CBS

KATIBU MKUU

IDARA YA SERIKALI YA ELIMU YA MSINGI

WIZARA YA ELIMU

SHUKRANI

Sheria nambari 4 ya 2013 (iliyorekebishwa 2019) ya Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya(KICD) inaipa mamlaka Taasisi kukuza mitaala na nyenzo za utekelezaji mtaala kwa elimu ya msingi na taasisi za elimu na mafunzo. Mchakato wa ukuzaji mtaala wa kiwango chochote cha elimu huhusisha utafiti wa kina, ulinganishi wa kimataifa na uhusishaji mkubwa wa wadau. Kupitia kwa mchakato uliopangwa kikamilifu na wa mashauriano, KICD ilibuni Mtaala wa Kiumilisi (CBC) kama ilivyoielezwa katika Utaratibu wa Mtaala wa Elimu ya Msingi (BECF) ambao unaitikia mahitaji ya karne ya 21 na matamano yanayoelezwa katika Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya 2030, Itifaki ya Jumuiya ya Afrika Mashariki pamoja na Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa.

KICD hupata ufadhili kutoka kwa Serikali ya Kenya ili kuwezesha ufikiaji kikamilifu wa majukumu na utekelezaji wa mipango ya Serikali na Sekta za Wizara ya Elimu. Taasisi pia inapata msaada kutoka kwa washirika wa maendeleo unaolenga miradi mahususi. Mtaala wa Gredi ya 8 umeandaliwa kwa ufadhili wa Benki ya Dunia kupitia mpango wa *Kenya Secondary Education Quality Improvement Programme (SEQIP)* ulio chini ya uelekezi wa Wizara ya Elimu. Kwa hivyo, Taasisi inatoa shukrani za dhiti kwa msaada kutoka kwa Serikali ya Kenya kupitia Wizara ya Elimu na washirika wengine wa maendeleo kwa sera na msaada wa mali na mikakati. Taasisi inatoa shukrani za kipekee kwa Waziri wa Elimu, Katibu Mkuu katika Idara ya Serikali ya Elimu ya Msingi.

Tungependa kuwashukuru wakuza mitaala wa KICD na wafanyakazi wengine, walimu wote na wakufunzi walioshiriki kama wanajopo katika ukuzaji wa mitaala. Nashukuru pia Mashirika Huru ya Serikali (SAGAs) na wawakilishi wa wadau mbalimbali kwa michango yao katika kuuandaa Mtaala wa Gredi ya 8. Kwa mintarafu hii, tunatambua msaada wa Afisa Mkuu Mtendaji wa Tume ya Kuwaajiri Walimu (TSC) na Afisa Mkuu Mtendaji wa Baraza la Kitaifa la Mitihani nchini Kenya (KNEC) kwa usaidizi wao katika mchakato mzima wa kuuandaa mtaala.

Mwisho, tunamshukuru Mwenyekiti wa Baraza la Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya (KICD), Prof. Elishiba Kimani, na wanachama wengine wa Baraza kwa uelekezi wao wa mara kwa mara katika mchakato huu. Tunawahakikishia walimu wote, wazazi na wadau wengine kuwa mtaala huu utaelekeza ipasavyo utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi katika Gredi ya 8 na uandaaji wa wanafunzi kwa Gredi ya 9.

PROF. CHARLES O. ONG'ONDO, PhD, MBS
MKURUGENZI/OFISA MTENDAJI MKUU
TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

YALIYOMO

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU	iii
DIBAJI YA KATIBU MKUU.....	iv
SHUKRANI	v
MGAO WA VIPINDI.....	xi
S/ No.	xi
Learning Area	xi
No. of Lesson.....	xi
1	xi
English for Learners with Hearing Impairment	xi
5	xi
2	xi
Kiswahili for Learners with Hearing Impairment	xi
4	xi
3	xi
Mathematics for Learners with Hearing Impairment	xi
5	xi

4	xi
Religious Education.....	xi
4	xi
5	xi
Integrated Science for Learners with Hearing Impairment	xi
5	xi
6	xi
Agriculture & Nutrition for Learners with Hearing Impairment	xi
4	xi
7	xi
Social Studies for Learners with Hearing Impairment	xi
4	xi
8	xi
Creative Arts and Sports for Learners with Hearing Impairment	xi
5	xi
9	xi
Pre- technical Studies for Learners with Hearing Impairment	xi
4	xi

10.	xi
Pastoral/ Religious Instruction Programme	xi
1	xi
JUMLA	xi
41	xi
Ujuzi wa lugha ya ishara au Lugha ya ishara ya Kenya kwa wanafunzi wasiosikia utatekelezwa kama Programu Isiyo Rasmi.	xi
MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA.....	xii
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KATI CHA ELIMU YA MSINGI	xiv
KAULI KIINI	xiv
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA DARAJA YA AWALI YA SHULE ZA UPILI.....	xiv
1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA	1
1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA	5
2.0 MATUMIZI YAFAYO YA DAWA	14
2.0 MATUMIZI YAFAYO YA DAWA	17
2.0 MATUMIZI YAFAYO YA DAWA	21
3.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA.....	28
3.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA.....	39
4.0 MATUMIZI BORA YA MALIASILI.....	43

5.0 MAJUKUMU YA KIJINSIA	58
6.0 USALAMA NYUMBANI.....	74
9.0 MAJUKUMU YA MNUNUZI.....	120
10.0 KUKABILIANA NA HISIA	134
1.0 HAKI ZA WATOTO.....	144
12.0 MAGONJWA YASIYOAMBUKIZWA	158
13.0 HESHIMA KWA TAMADUNI ZA WENGINE.....	173
14.0 KUWEKA AKIBA	186
15.0 MAADILI YA KIJAMII	200
15.0 MAADILI YA KIJAMII	203
STADI YA KUTAZAMA NA KUASHIRIA.....	212
MADA: KUSOMA	214
MADA: KUANDIKA.....	218
MWONGOZO WA KUTATHMINIA SARUFI.....	222
SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAYOCHANGIA UJIFUNZAJI.....	224
MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI	230

MGAO WA VIPINDI

S/ No.	Learning Area	No. of Lesson
1	English for Learners with Hearing Impairment	5
2	Kiswahili for Learners with Hearing Impairment/ Kenyan Sign Language	4
3	Mathematics for Learners with Hearing Impairment	5
4	Religious Education	4
5	Integrated Science for Learners with Hearing Impairment	5
6	Agriculture & Nutrition for Learners with Hearing Impairment	4
7	Social Studies for Learners with Hearing Impairment	4
8	Creative Arts and Sports for Learners with Hearing Impairment	5
9	Pre- technical Studies for Learners with Hearing Impairment	4
10.	Pastoral/ Religious Instruction Programme	1
	JUMLA	41

Ujuzi wa lugha ya ishara au Lugha ya ishara ya Kenya kwa wanafunzi wasiosikia utatekelezwa kama Programu Isiyo Rasmi.

MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA

Elimu nchini Kenya inatakiwa:

1. Kukuza na kustawisha utaiifa, uzalendo na kuendeleza umoja wa kitaifa

Nchini Kenya kuna jamii zenye mila, dini na tamaduni mbalimbali lakini tofauti hizi hazifai kuzitenganisha. Lazima waweze kuishi na kutangamana kama Wakenya. Elimu ina jukumu kuu la kuwezesha vijana kujenga hisia za uzalendo na utaiifa kwa kuondoa mivutano na kukuza mielekeo chanya ya kuheshimiana. Mielekeo hii itawawezesha wanajamii kuishi pamoja kwa utangamano na kujenga uzalendo ili kuchangia ukuaji wa taifa.

2. Kukidhi mahitaji ya kijamii, kiuchumi, kiteknolojia na viwanda yanayochangia maendeleo ya kitaifa

Elimu inafaa kuwaandaa vijana wa taifa la Kenya kutekeleza wajibu wenye umuhimu katika maisha nchini.

a) Mahitaji ya kijamii

Elimu nchini Kenya lazima iwatayarisha vijana kwa mabadiliko ya mielekeo na mahusiano ambayo yanahitajika kwa maendeleo ya haraka ya uchumi wa kisasa. Kuna uwezekano wa kuwa na mageuzi taratibu ya kijamii kutokana na maendeleo ya haraka ya usasa. Elimu inapaswa kuwasaidia vijana kujirekekebisha kutokana na mabadiliko haya.

b) Mahitaji ya kiuchumi

Elimu nchini Kenya inafaa kukuza raia walio na stadi, maarifa, ujuzi na sifa za kibinafsi zinazohitajika kuhimili maendeleo ya kiuchumi. Kenya inajenga uchumi huru na wa kisasa ambao unahitaji wafanyakazi wa kutosha, walio na maarifa yanayohitajika humu nchini.

c) Mahitaji ya kiteknolojia na ya kiviwanda

Elimu nchini Kenya inafaa kuwapa vijana stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya kiviwanda. Kenya inatambua mabadiliko ya haraka ya kiviwanda na kiteknolojia yanayofanyika, hasa katika ulimwengu ulioendelea. Tunaweza kuwa sehemu ya maendeleo haya ikiwa mfumo wetu wa elimu utalenga kimakusudi maarifa, stadi na mielekeo itakayotayarisha vijana kwa mabadiliko ya yanayoendelea ulimwenguni.

3. Kutoa nafasi ya kujiendeleza na kujitosheleza

Elimu inapaswa kuwezesha kutambua, kukuza na kuimarisha vipawa vya kila mmoja ili kuweza kujiendeleza na kujitosheleza. Inafaa kuwawezesha watoto kukuza uwezo wao. Kipengele muhimu cha maendeleo ya kibinafsi ni ujenzi wa tabia ifaayo.

4. **Kuwawezesha wananchi kuimarisha maadili na amali za kijamii na kidini**
Elimu inakusudiwa kukuza maarifa, stadi na mielekeo itakayoimarisha upataji wa maadili na kuwasaidia watoto kukua wakiwa wenye nidhamu, wanaojitegemea na raia wakamilifu.
5. **Kuimarisha usawa wa kijamii na uwajibikaji**
Usawa wa kijamii kwa mfano, usawa wa kijinsia huimarika watu wa jamii na jinsia zote wanapopata elimu sawa. Elimu inafaa ikuze usawa wa kijamii na uwajibikaji wa kijamii kutokana na mfumo wa elimu unaowezesha fursa sawa ya elimu kwa wote. Inafaa kuwapa watoto wote fursa mbalimbali na zenye changamoto zitakazowawezesha kutoa huduma jumuishi za kijamii bila kujali jinsia, uwezo au mazingira ya kijiografia.
6. **Kukuza uthamini wa tamaduni mbalimbali nchini Kenya**
Elimu inafaa kuwapa vijana uelewa wa tamaduni za kale na za sasa na nafasi yazo katika jamii ya kisasa. Vijana wanafaa kuambatanisha maadili ya tamaduni bora na mahitaji yanayobadilika kulingana na maendeleo yanayotokea ili kujenga jamii thabiti ya kisasa.
7. **Kuimarisha utambuzi wa uhusiano wa kimataifa na kukuza mwelekeo chanya kwa mataifa mengine**
Kenya kama nchi mojawapo ya jamii ya kimataifa inakusudia elimu iwaelekeze Wakenya kutambua na kuthamini mahusiano ya kimataifa kwa kuzingatia mikataba, uwajibikaji, haki na manufaa yanayoambatana na ushirika huo.
8. **Kustawisha mwelekeo chanya kuhusu afya bora na uhifadhi wa mazingira**
Elimu inakusudiwa kujenga mielekeo ifaayo miongoni mwa vijana kuhusu udumishaji wa afya bora na mazingira kwa kujiepusha na mienendo inayoweza kudhuru afya ya mwili na akili. Aidha, inafaa kuimarisha mielekeo chanya kuhusu ukuzaji na uhifadhi wa mazingira na kuwaelekeza vijana kuthamini usafi wa mazingira.

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KATI CHA ELIMU YA MSINGI

Kufikia mwisho wa kiwango cha kati cha elimu mwanafunzi aweze:

1. kutumia ujuzi wa kusoma na kuandika, ujuzi wa kuhesabu na kufikiri kimantiki ifaavyo katika kujieleza
2. kuwasiliana kikamilifu katika miktadha mbalimbali
3. kudhihirisha ujuzi wa kijamii, pamoja na tunu za kiimani na kimaadili kwa ajili ya mahusiano mema
4. kutalii, kubadilisha, kusimamia na kutunza mazingira ifaavyo kwa ajili ya ujifunzaji na maendeleo endelevu
5. kufanya usafi, kufuata kanuni zifaazo za usafi na lishe ili kuimarisha afya
6. kudhihirisha mienendo ya kimaadili na kuonyesha uraia mwema kama wajibu wa kiraia
7. kuonyesha ridhaa kwa mirathi mingi na tofauti ya kitamaduni nchini ili kuleta mshikamano wa kimahusiano
8. kudhibiti masuala mtambuko katika jamii ifaavyo
9. kutumia ujuzi wa kidijitali ifaavyo kwa madhumuni ya mawasiliano na ujifunzaji.

KAULI KIINI

Somo la Kiswahili litampa mwanafunzi wa Daraja ya Awali ya Shule za Upili umilisi katika shughuli za kila siku. Umilisi huu utajengea haiba na uwezo wake wa kuwasiliana na kuhusiana katika jamii, kitaifa na kimataifa. Aidha, litamwendeleza kielimu na kumwandaa kwa ulimwengu wa kazi. Somo hili litampa mwanafunzi hamasa ya kumudu na kufurahia lugha na fasihi kwa kuzihusisha na tajiriba na mazingira yake. Hali kadhalika, litampa mwanafunzi maarifa ya kijamii na kitamaduni. Mwanafunzi ataweza kujieleza na vilevile kupata fursa ya kutoa huduma kwa jamii.

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA DARAJA YA AWALI YA SHULE ZA UPILI

Kufikia mwisho wa Daraja ya Awali ya Shule za Upili, mwanafunzi aweze:

1. kujieleza ipasavyo kwa kutumia lugha ya Kiswahili kwa njia ya maandishi na mazungumzo
2. kuwasiliana ipasavyo katika miktadha mbalimbali ya kijamii
3. kujenga desturi ya kusoma na kufasiri maandishi kwa ufasaha

4. kutumia lugha kiubunifu kusimulia na kuandika tungo mbalimbali
5. kushiriki katika shughuli za kijamii zinazochangia ujifunzaji
6. kutumia teknolojia ipasavyo katika ujifunzaji na mawasiliano ili kukuza ujuzi wa kidijitali
7. kutumia maadili yanayohitajika maishani kupitia stadi za lugha ya Kiswahili
8. kufurahia na kuthamini lugha ya Kiswahili kama lugha rasmi, ya taifa na kimataifa.

1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>1.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>1.1 Kusikiliza, kutazama na Kujibu</p> <p>Mahojiano kwa kutumia ishara</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma ili kufanikisha mawasiliano,</p> <p>b) kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza na kutazama mahojiano,</p> <p>c) kutambua vipengele vya kuzingatia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma k.v taka, mifereji ya maji, udhibiti wa harufu, tumbukiza moshi, usalama, rasilimali, uchafuzi, umma, nishati endelevu, afya, mazingira, mafuriko n.k. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza na kutazama mahojiano (k.v. kusikiliza na kutazama kwa makini, kuepuka vizuizi vya mawasiliano, kumtazama mzungumzaji ana kwa ana, kutumia viziadalugha (mfano kutikisa kichwa kuonyesha kulielewa swali au wazo) akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kutazama mahojiano yanayotumia lugha ya ishara (k.v. kutazama kwa makini, kuepuka vizuizi vya mawasiliano, kumtazama mzungumzaji ana kwa ana, kutumia viziadalugha (mfano kutikisa kichwa kuonyesha kulielewa swali au wazo) akishirikiana na wenzake. 	<p>Je, ni vipengele vipi vinavyofaa kuzingatiwa katika kusikiliza na kutazama mahojiano?</p>

		<p>katika kujibu mahojiano,</p> <p>d) kutumia vipengele vifaavyo katika kusikiliza, kutazama na kujibu mahojiano ipasavyo,</p> <p>e) kuchangamkia kushiriki mahojiano katika miktadha mbalimbali.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kujibu mahojiano ya kutumia lugha ya ishara (k.v. kudadisi, kutumia lugha ya adabu, kuzungumza kwa ukakamavu, kutomkata kalima mzungumzaji, kujibu wakati ufaao) akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutazama mahojiano kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali akiwa na mwenzake na kutambua vipengele vya kusikiliza na kutazama na kujibu mahojiano vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kutazama mahojiano kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali akiwa na mwenzake na kutambua vipengele vya kutazama na kujibu mahojiano vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake vipengele vya kusikiliza na kutazama na kujibu mahojiano vilivyozingatiwa katika mahojiano aliyosikiliza au <i>kutazama</i> katika kifaa cha kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki mahojiano kuhusu suala lengwa akiwa na wenzake, mzazi au mlezi kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kusikiliza na kutazama na kujibu mahojiano. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- **Mawasiliano na ushirikiano:** mwanafunzi anapotumia vipengele vifaavyo kujieleza katika mahojiano akiwa na wenzake .
- **Ujuzi wa kidijitali:** mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kama vile simu, redio au kanda za sauti kusikilizia na *kutazama* mahojiano mbalimbali ili kutambua vipengele vya usikilizaji na *utazamaji* faafu
- **Ubunifu :** mwanafunzi anapopendekeza vipengele sahihi vya kuzingatia na kuvitumia katika kusikiliza na *kutazama* na kujibu mahojiano.
- **Kujiamini:** mwanafunzi anaposhiriki katika mahojiano na kujieleza kwa ukakamavu. Pia anapochangia katika shughuli za ujifunzaji.
- **Hamu ya ujifunzaji:** mwanafunzi anaposhiriki mahojiano na wenzake, mzazi au mlezi na kujifunza njia bora za kusikiliza na kutazama na kujibu mahojiano.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kuzungumza katika mahojiano bila kuwakata kauli.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji na kushirikiana na wenzake.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kusikiliza na kujibu mahojiano.
- Integrated Science na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya na mazingira.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ujuzi wa kusikiliza, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa Yaliyopendekezwa
1.2 Kusoma	1.2.1 Ufahamu wa Kifungu cha Simulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma ili kukuza stadi ya kusoma, b) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu cha simulizi, c) kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu cha simulizi, d) kufanya utabiri na ufasiri kutokana na	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma k.v taka,mifereji ya maji,udhibiti wa harufu,tumbukiza moshi,usalama,rasilimali,uchafuzi,umma,nishati endelevu,afya,mazingira,mafuriko n.k. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu simulizi kwenye kitabu au kifaa cha kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani? nini? wapi? lini?</i>) katika ufahamu wa kifungu cha simulizi. ● Mwanafunzi aelekezwe kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu cha simulizi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu cha simulizi alichosoma akiwa na mwenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, tunapataje habari mahususi katika kifungu cha ufahamu? 2. Je, ni mambo gani yanayoweza kukusaidia kuelewa kifungu cha ufahamu?

		<p>kifungu cha ufahamu cha simulizi,</p> <p>e) kueleza maana ya msamiati katika kifungu cha ufahamu cha simulizi.</p> <p>f) kuchangamkia kujibu maswali ya ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha simulizi na kueleza kwa kutumia kamusi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma vifungu simulizi mtandaoni au kwenye vitabu kuhusu suala lengwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua na kueleza maana ya msamiati wa usafi wa sehemu za umma kulingana na muktadha wa matumizi katika vifungu simulizi alivyosoma mtandaoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi sentensi kuhusu usafi wa sehemu za umma kisha wajadiliane umuhimu wa kudumisha usafi wa mazingira ya umma. 	
--	--	---	--	--

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa na kuzingatia ujumbe.

Uhusiano na masomo mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages : masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya na mazingira.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha usomaji bora, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.3 Kuandika	1.3.1 Viakifishi <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Alama ya hisi</i> ● <i>Ritifaa</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma na kuimarisha uandishi bora,</p> <p>b) kutambua matumizi ya alama ya hisi na ritifaa katika matini,</p> <p>c) kutumia alama ya hisi na ritifaa ipasavyo katika matini,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma k.v taka,mifereji ya maji,udhibiti wa harufu,tumbukiza moshi,usalama,rasilimali,uchafuzi,umma,nishati endelevu, afya,mazingira,mafuriko n.k. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua alama ya hisi na ritifaa katika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwenye matini andishi na za kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwa kutumia alama ya hisi na ritifaa ipasavyo kwenye kitabu au kifaa cha kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kwenye tarakilishi, kifungu kifupi kuhusu kutumia alama ya hisi na ritifaa ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, alama ya hisi huonyesha hisia zipi? 2. Je, alama ya ritifaa hutumiwa vipi katika maandishi?

		<p>d) kuonea fahari matumizi yafaayo ya alama ya hisi na ritifaa katika matini.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa ambacho hakijatumia alama ya hisi na ritifaa ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyofaa kutumia alama ya hisi na ritifaa. ● Mwanafunzi aelekezwe kumwonyesha mzazi, mlezi au mwenzake maneno, vifungu vya maneno au sentensi zenye alama ya hisi na ritifaa alizotunga ili atoe maoni yake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuwasomea kifungu alichokiandika. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika kifungu na kukisambaza mtandaoni. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya alama ya hisi na ritifaa. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomwonyesha mzazi au mlezi wake maneno, vifungu vya maneno na sentensi ambazo zina alama ya hisi na ritifaa. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uakifishaji.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya na mazingira.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha uandishi bora, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

1.0 USAFI WA SEHEMU ZA UMMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.4 Sarufi	1.4.1 Viwakilishi <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Viwakilishi vya Nafsi,</i> ● <i>Viwalikishi vya Vionyeshi</i> ● <i>Viwakilishi vya Idadi</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi katika matini,</p> <p>c) kutumia viwakilishi vya</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu usafi wa sehemu za umma k.v taka,mifereji ya maji,udhibiti wa harufu,tumbukiza moshi,usalama,rasilimali,uchafuzi,umma,nishati endelevu, afya,mazingira,mafuriko n.k. ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi katika kapu maneno, chati, mti maneno au katika tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuvipigia mstari au kuvikolezea 	<p>Viwakilishi vina umuhimu gani katika mawasiliano?</p>

		<p>nafsi, vionyeshi/viashiri a na vya idadi ipasavyo katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia matumizi yafaayo ya viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiri a na vya idadi ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>wino.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake sentensi zinazotumia viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi na kuzituma mtandaoni ili wenzake na mwalimu wazitolee maoni. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotumia viwakilishi mbalimbali kuwatungia wenzake sentensi na kuwashirikisha kutunga sentensi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua viwakilishi mbalimbali.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia viwakilishi mbalimbali.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua viwakilishi vya nafsi, vionyeshi/viashiria na vya idadi na kuvitungia sentensi sahihi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anapoandika sentensi kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia viwakilishi mbalimbali.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia viwakilishi.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya na mazingira.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha viwakilishi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

2.0 MATUMIZI YAFAAYO YA DAWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>2.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>2.1.1 Kusikiliza kwa kina na kutazama kwa makini</p> <p><i>Sauti /g/ na /gh/</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>b) kutambua sauti /g/ na /gh/ na herufi g na gh katika silabi na maneno,</p> <p>c) kutamka sauti /g/ na /gh/ ipasavyo katika silabi na maneno (kwa mwanafunzi aliye na kiwango cha chini cha kusikia) ilhali (kwa mwanafunzi asiye na uwezo wa kusikia) kutumia ishara na tahajia ya vidole kuendeleza silabi na maneno yaliyo na herufi g na gh,</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa k.v kipimo, usalama, dozi, uhifadhi wa dawa, rekodi, huduma, afya, daktari, maelezo, ushauri, maelekezo n.k.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua sauti /g/ na /gh/ katika maneno na silabi. ● Mwanafunzi asiye na uwezo wa kusikia aelekezwe kutambua herufi g na gh katika maneno na silabi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama maneno, sentensi au vitanzandimi vinavyohusisha sauti /g/ na /gh/ na herufi g na gh katika kifaa cha kidijitali na kutambua sauti au ishara hizo akishirikiana na wenzake. 	<p>Ni maneno yapi yaliyo na sauti /g/ na /gh/ na herufi g na gh?</p>

		<p>d) kutumia maneno yenye sauti /g/ na /gh/ na herufi g na gh ipasavyo katika matini ili kuyatofautisha kimatamshi na kiishara,</p> <p>e) kuchangamkia matamshi ya sauti /g/ na /gh/ na ishara bora na tahajia za mkono bora ya herufi g na gh katika mazungumzo ya kawaida.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi asiye na uwezo wa kusikia aelekezwe kutazama maneno, sentensi, au vitanzandimi vinavyohusisha herufi g na gh yakiashiriwa katika kifaa cha kidijitali na kuyatambua herufi hizo kwa tahajia ya vidole ipasavyo akishirikiana na wenzake (k.v gari, giza, ghafila, ghaibu, gharama) ● Mwanafunzi aelekezwe kutafuta maneno yenye sauti /g/ na /gh/ au herufi g na gh katika matini andishi au za kidijitali na kuyatamka na kuyaashiria ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi akitumia maneno yenye sauti /g/ na /gh/ na herufi g na gh na kuziwasilisha darasani ili wenzake wazitathmini. ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /g/ na /gh/ na ishara na 	
--	--	---	--	--

			<i>tahajia bora za vidole ya herufi g na gh.</i>	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo kwenye kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza na kutazama vitanza ndimi vyenye sauti na *herufi* lengwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi akitumia maneno yenye sauti na *herufi* lengwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti na *herufi* lengwa na anapochangia katika shughuli za ujifunzaji.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo akitumia ishara na mzazi au mlezi kwa kuhusisha matamshi bora ya sauti lengwa.

Maadili

- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji na kutunza vifaa vya kidijitali alivyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapotunga sentensi akizingatia suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kutofautisha na kutamka sauti na *kuashiria herufi*.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusikiliza kwa kina, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

2.0 MATUMIZI YAFAAYO YA DAWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.2 Kusoma	2.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa ili kukuza stadi ya kusoma,	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa <i>k.v kipimo, usalama, dozi, uhifadhi wa dawa, rekodi, huduma, afya, daktari, maelezo, ushauri, maelekezo n.k.</i>	1. Unazingatia nini unapochagua matini ya kusoma?

		<p>b) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia,</p> <p>c) kutumia ipasavyo msamiati unaotokana na matini aliyosoma,</p> <p>d) kueleza ujumbe wa matini aliyosoma,</p> <p>e) kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma,</p> <p>f) kuweka daftarini rekodi ya aliyosoma,</p> <p>g) kujenga mazoea ya kusoma matini za miktadha mbalimbali ili kupanua mawanda ya fikra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuteua matini kuhusu suala linalomvutia. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma matini aliyojichagulia na kutambua vipengele vyake muhimu. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>andishi au ya kidijitali</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kutumia kamusi kutafuta maana za maneno asiyoyajua. ● Mwanafunzi aelekezwe kutungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma (<i>ya kidijitali au maandishi</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuwaeleza wenzake ujumbe wa matini aliyoisoma. ● Mwanafunzi aelekezwe kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuweka rekodi ya aliyosoma kwa kuyanakili 	<p>2. Unapataje ujumbe katika matini uliyoisoma?</p>
--	--	---	---	--

			<p>katika kijitabu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusakura mtandaoni na kujichagulia matini kuhusu suala lengwa kisha aisome. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake kwa kifupi alichojifunza kutokana na matini aliyoisoma mtandaoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi na pia kutoa muhtasari wa matini aliyosoma. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowaeleza wenzake ujumbe wa matini aliyoisoma. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia msamiati aliojifunza. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapowasilisha muhtasari wa matini ya kujichagulia waliyosoma. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini. Pia anapotafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza. 				

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposoma matini ya kujichagulia kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa mapana.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa mapana, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

2.0 MATUMIZI YAFAAYO YA DAWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.3 Kuandika	2.3.1 Barua ya Kirafiki (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa ili kuimarisha uandishi bora, b) kueleza umuhimu wa barua ya kirafiki ya kutoa shukrani, c) kutambua ujumbe unaoafiki barua ya kirafiki ya kutoa shukrani, d) kutambua vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa shukrani, e) kuandika barua ya kirafiki ya kutoa shukrani kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ipasavyo, f) kukuza mazoea ya kuandika barua ya kirafiki	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa <i>k.v kipimo, usalama, dozi, uhifadhi wa dawa, rekodi, huduma, afya, daktari, maelezo, ushauri, maelekezo n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa kuandika barua ya kirafiki ya kutoa shukrani kuhusu masuala mbalimbali (<i>k.v. kwa sababu ya kutembelewa hospitalini, kupata ushauri, kusaidiwa kutatua suala Fulani</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe unaoafiki barua ya kirafiki ya kutoa shukrani kwa kujadiliana na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua lugha inayofaa kwa uandishi wa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni mambo gani yanayoweza kukufanya uandike barua ya kirafiki ya kutoa shukrani? 2. Barua ya kirafiki ya kutoa shukrani huwa na vipengele gani?

		<p>ya kutoa shukrani katika maisha ya kila siku.</p>	<p>barua ya kirafiki ya kutoa shukrani.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa shukrani (<i>k.v. anwani ya mwandishi, tarehe,</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika barua ya kirafiki ya kutoa shukrani daftarini au kwenye tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilisha insha yake darasani au kumsambazia mwenzake kupitia mtandaoni ili aitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kumwandikia mzazi, mlezi au mwenzake barua ya kirafiki ya kutoa shukrani na kuiwasilisha darasani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili vipengele vya barua ya kirafiki ya kutoa shukrani. 				

- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika barua na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika barua ya kirafiki ya kutoa shukrani.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomwandikia mzazi au mlezi wake barua ya kirafiki ya kutoa shukrani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapoandika barua kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kuandika barua ya kirafiki, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni

2.0 MATUMIZI YAFAAYO YA DAWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.4 Sarufi	<p>2.4.1 Viwakilishi</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Viwalikish i vya Sifa,</i> ● <i>Viwalikish i vya Pekee</i> ● <i>Viwalikish i Viulizi</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa ili kukuza sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi katika matini,</p> <p>c) kutumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi ifaavyo katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia kutumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi katika mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi yafaayo ya dawa <i>k.v kipimo, usalama, dozi, uhifadhi wa dawa, rekodi, huduma, afya, daktari, maelezo, ushauri, maelekezo n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi katika kapu maneno, kadi maneno, chati au katika tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuvipigia mstari au kuvikolezea wino. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuna tofauti gani kati ya viwakilishi vya sifa na vivumishi vya sifa? 2. Viwakilishi vya vya pekee hutumiwa kwa namna gani? 3. Viwakilishi viulizi vina umuhimu gani katika mawasiliano?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujaza nafasi zilizoachwa katika sentensi na vifungu kwa kutumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi vifaavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kumtungia mzazi, mlezi au mwenzake sentensi zinazotumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi na kuzituma mtandaoni ili wenzake na mwalimu wazitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili kuhusu viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi mtandaoni. 				

- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua viwakilishi vya sifa, vya pekee na viulizi na kuvitungia sentensi sahihi na vifungu.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapotunga sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za viwakilishi.
- Science and Technology na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha viwakilishi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

3.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara	3.1.1 Hadithi <i>Mighani</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za msamiati kuhusu dhiki zinazokumba wanyama ili kuimarisha mawasiliano, b) kueleza maana ya mighani ili kuibainisha, c) kueleza sifa za mighani ili kuipambanua, d) kujadili vipengele vya kuzingatia katika uwasilishaji wa mighani, e) kujadili ujumbe na lugha katika mighani, 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu dhiki zinazokumba wanyama <i>k.v makazi, uwindaji, hali ya hewa, mazingira, uhamisho, ugonjwa, vita, utandawazi, biashara haramu, spishi, uvamizi n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya mighani akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki na wenzake kueleza sifa za mighani. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kuzingatia katika uwasilishaji wa mighani (<i>k.v. kutumia lugha kulingana na</i> 	Je, unaposimulia mighani unafaa kuzingatia vipengele gani?

		<p>f) kusimulia mighani kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uwasilishaji wa mighani,</p> <p>g) kuchangamkia kushiriki katika uwasilishaji wa mighani katika miktadha mbalimbali ya kijamii.</p>	<p><i>hadhira, kuihusisha hadhira kwa mfano kwa kutumia maswali ya balagha,)</i> akishirikiana na wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki na wenzake kujadili ujumbe na lugha (<i>k.v. matumizi ya tamathali za usemi kama vile chuku, urudiaji</i>) katika mighani aliyosikiliza ikitambwa na wenzake, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijiali kama vile kinasasauti. ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza na kutazama mighani ikisimuliwa katika vifaa vya kidijitali au kutoka kwa mgeni mwalikwa na kubainisha sifa na vipengele vya uwasilishaji vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kusimulia mighani kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uwasilishaji. 	
--	--	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilishia mzazi, mlezi au mwenzake mighani aliyotafitia katika jamii yake na kujadili ujumbe husika. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusimulia mighani na kufafanua sifa za mighani. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza na kutazama mighani mbalimbali. ● Uwazaji kina: mwanafunzi anapochanganua ujumbe na lugha katika mighani. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposimulia mighani. Pia anapochangia katika shughuli za ujifunzaji. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika kutafiti kuhusu mighani ya jamii yake akiwa na mzazi au mlezi wake. ● Uraia: mwanafunzi anapotafitia na kuthamini mighani katika jamii yake. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anaposikiliza na kutazama maoni ya wenzake . 				

- Uzalendo: mwanafunzi anaposimulia mighani ya jamii yake na kuionea fahari. Pia mwanafunzi anapojifunza kujitolea mhanga, kuitumikia jamii yake kutokana na matendo ya jagina katika mighani.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia darasani.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya utunzaji wa wanyama : mwanafunzi anaposimulia hadithi kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapowazia kuhusu umuhimu wa wanyama.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages : masomo haya pia yanashughulikia hadithi za fasihi simulizi.
- Agriculture : somo hili pia linashughulikia masuala ya wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video),mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha mighani, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

2.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.2. Kusoma	3.2.1 Kusoma kwa Kina Tamthilia (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu dhiki zinazokumba wanyama ili kukuza stadi ya kusoma kwa ufasaha, b) kueleza maana ya tamthilia ili kuipambanua, c) kujadili sifa za tamthilia kama utanzu wa fasihi andishi, d) kuchangamkia usomaji wa tamthilia	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu dhiki zinazokumba wanyama <i>k.v makazi, uwindaji, hali ya hewa, mazingira, uhamisho, ugonjwa, vita, utandawazi, biashara haramu, spishi, uvamizi n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kufafanua maana ya tamthilia akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti maktabani au mtandaoni kuhusu sifa za tamthilia akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake utafiti wake darasani au kuwasambazia mtandaoni ili wautolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu na kutambua sifa 	Je, tamthilia uliyowahi kusoma ilikuwa inahusu nini?

		ili kukuza stadi ya kusoma.	<p>zake akishirikiana na wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilishia mzazi, mlezi au mwenzake sifa za tamthilia aliyosoma ili azitolee maoni. 	
--	--	-----------------------------	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji na kujadili sifa za tamthilia.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kutafiti kuhusu maana na sifa za tamthilia.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojitolea kufanya utafiti maktabani au mtandaoni kuhusu maana na sifa za tamthilia.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake sifa za tamthilia.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake wanapojadili sifa za tamthilia. Pia anapowakosoa wenzake kwa heshima.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafiti kuhusu maana na sifa za tamthilia maktabani na mtandaoni. Pia anapowasilishia wenzake darasani.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni yake kwa upendo kuhusu uwasilishaji wa wenzake.

Masuala Mtambuko

- Mtazamo wa ukuaji wa binadamu: mwanafunzi anaposoma tamthilia, mtazamo wake wa uonoulimwengu unaweza kubadilika na kukua.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Agriculture: somo hili pia linashughulikia masuala ya wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma tamthilia, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

3.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.3 Kuandika	<p>3.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Masimulizi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) <i>kutambua ishara za msamiati kuhusu dhiki zinazokumba wanyama ili kuimarisha uandishi bora,</i></p> <p>b) kubaini wazo moja kuu la insha ya masimulizi atakayoandika,</p> <p>c) kuandika insha ya masimulizi inayoendeleza wazo moja kuu katika kila aya,</p> <p>d) kufurahia kuandika insha za masimulizi katika maisha ya kila</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu dhiki zinazokumba wanyama k.v makazi, uwindaji, hali ya hewa, mazingira, uhamisho,ugonjwa,vita, utandawazi, biashara haramu, spishi, uvamizi n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe <i>kwa kutumia ishara</i> kutambua wazo moja kuu la simulizi kwenye matini andishi na za kidijitali au katika kielelezo cha insha za kubuni akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya masimulizi kuhusu suala lengwa akizingatia wazo moja kuu. ● Mwanafunzi aelekezwe kuliendeleza wazo moja kuu katika kila aya kupitia kwa wahusika 	<p>Je, ni vipengele vipi vya kimsingi utakavyozingatia unapoandika insha ya kubuni?</p>

		<p>siku akizingatia ujumbe uliotegemezwa kwenye wazo moja kuu.</p>	<p>katika simulizi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kwenye tarakilishi, insha ya kubuni kuhusu suala lengwa akizingatia wazo moja kuu na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya kubuni aliyoandika kwa kuzingatia wazo moja kuu. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake insha aliyoandika na kuwataka kutambua wazo moja kuu. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusahihisha insha na anapoandika insha na kuwasomea wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha na kuisambaza mtandaoni. 				

- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha kwa kuzingatia wazo moja kuu.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha aliyoandika.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza na kutazama maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anapoandika insha ya kubuni kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia insha za masimulizi.
- Agriculture: somo hili pia linashughulikia masuala ya wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za masimulizi, chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kubuni insha, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

3.0 DHIKI ZINAZOKUMBA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.4 Sarufi	<p>3.4.1 Viwakilishi</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Vimilikishi</i> <i>Visisitizi</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu dhiki zinazokumba wanyama ili kukuza sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua viwakilishi vimilikishi na visisitizi katika matini,</p> <p>c) kutumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi ipasavyo katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia kutumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi katika sentensi na vifungu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu dhiki zinazokumba wanyama <i>k.v makazi, uwindaji, hali ya hewa, mazingira, uhamisho,ugonjwa,vita, utandawazi, biashara haramu, spishi, uvamizi n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa viwakilishi vimilikishi na visisitizi katika kapu la maneno, orodha ya maneno, sentensi, vifungu au katika tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja viwakilishi vimilikishi na visisitizi akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viwakilishi vimilikishi na visisitizi katika orodha ya maneno, sentensi, vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuvipigia mstari au 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unazingatia nini unapotumia viwakilishi vimilikishi? 2. Je, viwakilishi visisitizi vina muhimu gani katika mawasiliano?

			<p>kuvikolezea wino.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujaza mapengo kwenye sentensi au vifungu kwa kutumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake sentensi zinazotumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi ili azitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotajia wenzake viwakilishi vimilikishi na visisitizi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua viwakilishi vimilikishi na visisitizi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia viwakilishi vimilikishi na visisitizi. 				

- **Kujiamini:** mwanafunzi anapofaulu kutambua viwakilishi vimilikishi na visisitizi na kuvitungia sentensi sahihi.

Maadili

- **Heshima:** mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- **Upendo:** mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji, pia anapojitolea kufanya kazimradi
- **Umoja:** mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- **Elimu ya utunzaji wa wanyama:** mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- **English, Indigenous Languages na Foreign Languages:** masomo haya pia yanashughulikia viwakilishi.
- **Agriculture:** somo hili pia linashughulikia masuala ya wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha viwakilishi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

4.0 MATUMIZI BORA YA MALIASILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
4.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara	4.1.1 Hadithi Visasili (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi bora ya maliasili ili kudumisha mawasiliano, b) kueleza maana ya visasili ili kuibanisha, c) kujadili sifa za visasili ili kuipambanua, d) kujadili vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji wa visasili, e) kuwasilisha visasili kwa kuzingatia	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili <i>k.v kulinda, nishati, upanzi, uvuvi, ardhi, mmomonyoko, mazingira, taka, ekolojia, maendeleo endelevu, upotevu, maliasili n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya visasili akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kufanya utafiti maktabani na mtandaoni kuhusu sifa za visasili. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilishia wenzake matokeo ya utafiti wake wa sifa za visasili ili wazijadili. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili kwa kutumia ishara vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji wa visasili (<i>k.v. ujumbe, wahusika na</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, uwasilishaji wa hadithi ya visasili huzingatia vipengele gani? 2. Visasili vina sifa gani?

		<p>uwasilishaji ufaao,</p> <p>f) kufurahia uchambuzi na uwasilishaji wa visasili ili kujenga umahiri katika fasihi simulizi.</p>	<p><i>mbinu za lugha).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama visasili katika vifaa vya kidijitali au kutoka kwa mgeni mwalikwa na kubainisha vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji wa visasili. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama visasili vilivyoashiriwa kwa kutumia lugha ya ishara katika vifaa vya kidijitali au kutoka kwa mgeni mwalikwa na kubainisha vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji wa visasili. ● Mwanafunzi aelekezwe kusimulia visasili kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi vya visasili. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na mzazi au mlezi kuhusu visasili katika jamii yake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusimulia visasili akiwa na mzazi, mlezi au 	
--	--	--	--	--

			mwenzake akizingatia vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji.	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa				
<ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kusimulia visasili kwenye kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza visasili mbalimbali. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposimulia visasili. Pia anapochangia . ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki kusimulia visasili na mzazi,mlezi au mwenzake. 				
Maadili				
<ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika majadiliano ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
Masuala Mtambuko				

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anapowasilisha visasili kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapowasilisha visasili kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanaweeshwa kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha hadithi vya visasili, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
4.2 Kusoma	4.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu matumizi bora ya maliasili ili kukuza stadi wa kusoma, b) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi na ishara bora na ishara bora, c) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, d) kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo kwa mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia ilhali mwanafunzi asiyesikia asome kifungu akitumia ishara na	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili <i>k.v kulinda, nishati, upanzi, uvuvi, ardhi, mmomonyoko, mazingira, taka, ekolojia, maendeleo endelevu, upotevu, maliasili n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha. ● Mwanafunzi aelekezwe kutazama vielelezo vya video ishara vinavyoonyesha usomaji fasaha wa makala (<i>k.v. hotuba, habari,</i>) au na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akizingatia matamshi na ishara bora. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, kusoma kwa ufasaha kuna umuhimu gani? 2. Unaposoma kifungu ni mambo yapi unayozingatia ili kufanikisha usomaji kwa ufasaha?

		<p>tahajia za vidole ipasavyo,</p> <p>e) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo,</p> <p>f) kuchangamkia kusoma kifungu kwa kuzingatia vipengele vya usomaji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>). ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kusoma kifungu akizingatia ishara ifaayo (<i>k.v. kasi ya kuashiria</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono zinazozingatia tamaduni</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kusoma makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kujadiliana kuhusu vipengele vya kusoma kwa ufasaha. 				

- **Kujiamini:** mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha.
- **Ubunifu:** mwanafunzi anapotumia ishara zifaazo wakati wa kusoma kifungu.
- **Hamu ya ujifunzaji:** mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma.

Maadili

- **Heshima:** mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji wanapojadili vipengele vya usomaji bora.
- **Upendo:** mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji .
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu.
- **Umoja:** mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili vipengele vya usomaji bora.

Masuala Mtambuko

- **Elimu ya mazingira na tabia ya nchi:** mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake.
- **Elimu ya kifedha:** mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- **Umaskini:** mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusoma.
- Social Studies : somo hili pia linashughulikia suala la maliasili.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa ufasaha, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa Yaliyopendekezwa
4.3 Kuandika	<p data-bbox="413 319 608 388">4.3.1 Insha za Kubuni</p> <p data-bbox="413 429 566 456">Masimulizi</p> <p data-bbox="413 577 562 605">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="631 319 981 388">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p data-bbox="631 429 1025 642">a) kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili ili kuimarisha uandishi, b) kutambua mbinu za lugha katika insha ya masimulizi,</p> <p data-bbox="631 687 967 790">c) kujadili umuhimu wa mbinu za lugha katika insha za masimulizi,</p> <p data-bbox="631 835 1000 938">d) kujadili wahusika na mandhari katika insha za masimulizi,</p> <p data-bbox="631 983 1025 1120">e) kuandika insha ya masimulizi akizingatia mbinu za lugha, wahusika wanaobainika na mandhari</p>	<ul data-bbox="1047 319 1514 1153" style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili <i>k.v kulinda, nishati, upanzi, uvuvi, ardhi, mmomonyoko, mazingira, taka, ekolojia, maendeleo endelevu, upotevu, maliasili n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua mbinu za lugha (<i>k.v. tashbihi, sitiari, nahau,</i>) katika vielelezo vya insha ya masimulizi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kujadili umuhimu wa lugha ya kiubunifu katika vielelezo vya insha za masimulizi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti maktabani au mtandaoni kuhusu 	<ol data-bbox="1539 319 1819 755" style="list-style-type: none"> 1. Je, ni vipengele vipi vya kimsingi utakavyozingatia unapoandika insha ya masimulizi? 2. Mbinu za lugha zina umuhimu gani katika uandishi wa insha ya masimulizi?

		<p>ifaavyo,</p> <p>f) kufurahia kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha, wahusika na mandhari ifaavyo ili kukuza ubunifu.</p>	<p>umuhimu wa mbinu za lugha katika insha ya masimulizi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilisha utafiti wake darasani ili kujadiliana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili wahusika na mandhari katika vielelezo vya insha za masimulizi kutoka kwenye maandishi au vifaa vya kidijitali akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya masimulizi akitumia lugha kiubunifu na kuwabainisha wahusika na mandhari akizingatia suala lengwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini. 	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake kielelezo cha insha ya masimulizi ili aitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili vipengele vya insha ya masimulizi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutafiti kuhusu mbinu za lugha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi wa insha ya masimulizi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti maktabani au mtandaoni kuhusu mbinu za lugha. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha hadharani. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia vipengele vya masimulizi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia matumizi ya maliasili.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za masimulizi, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni za masimulizi, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
4.4 Sarufi	4.4.1 Nyakati na Hali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili ili kukuza sarufi sanifu, b) kueleza maana ya hali ya mazoea na timilifu, c) kutumia hali ya mazoea na timilifu ipasavyo katika matini, d) kufurahia kutumia hali ya mazoea na timilifu ipasavyo ili kufanikisha mawasiliano. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara kuhusu matumizi bora ya maliasili <i>k.v kulinda, nishati, upanzi, uvuvi, ardhi, mmomonyoko, mazingira, taka, ekolojia, maendeleo endelevu, upotevu, maliasili n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kueleza maana ya hali ya mazoea na timilifu. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu na kutambua hali iliyotumiwa akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia hali ya mazoea na timilifu akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika sentensi katika hali ya mazoea na timilifu kwenye kifaa cha kidijitali na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili waitolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, unapotaka kuonyesha kwamba jambo hutokea mara kwa mara utatumia viambishi vipi? 2. Je, unapotaka kuonyesha kwamba jambo limefanyika na kukamilika utatumia viambishi vipi?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya hali ya mazoea na timilifu kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari. ● Mwanafunzi aelekezwe kumwasilishia mzazi, mlezi au mwenzake sentensi alizotunga katika hali ya mazoea na timilifu. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia kikamilifu katika shughuli za ujifunzaji. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua hali ya mazoea na hali timilifu. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu hali ya mazoea na hali timilifu. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua hali ya mazoea na hali timilifu na kuzitungia sentensi sahihi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . 				

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia ya nchi: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia hali mbalimbali.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia matumizi ya maliasili.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha sarufi- nyakati na hali, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni,

5.0 MAJUKUMU YA KIJINSIA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>5.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>5.1.1 Kusikiliza na kutazama Maagizo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia ili kuimarisha mwasiliano,</p> <p>b) kueleza maana ya maagizo ili kuyapambanua,</p> <p>c) kutambua maagizo katika miktadha mbalimbali,</p> <p>d) kujadili sifa za kimsingi za maagizo yafaayo,</p> <p>e) kutoa na kupokea maagizo ipasavyo,</p> <p>f) kuchangamkia kutoa na kufuata maagizo ifaavyo katika miktadha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia <i>k.v kazi, wajibu, matarajio, utamaduni, ubaguzi, mfumo, nyanja, haki, malezi, mifumo, elimu, usawa n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya maagizo ili kuipambanua. ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha maagizo miongoni mwa kauli zilizoandikwa katika kadi, kapu maneno au vifaa vya kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua maagizo (<i>k.v. ya tathmini, kuitwa na mtu - njoo hapa; kuagizwa kufanya kazi-</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, kwa nini mtu hupewa maagizo? 2. Maagizo ambayo umewahi kupewa yalikusaidia vipi?

		mbalimbali.	<p><i>mpeleke shuleni; kukatazwa kufanya jambo- usiwanyime wavulana nafasi za elimu)</i> kutoka kwenye kitabu, chati au vifaa vya kidijitali akiwa na wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za kimsingi za maagizo yafaayo akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti maktabani au mtandaoni kuhusu sifa za maagizo na kuwawasilishia wenzake darasani wazitathmini. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza utoaji na uitikiaji wa maagizo mbalimbali kwa uwazi akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake kuhusu aina mbalimbali za maagizo 	
--	--	-------------	--	--

			<p>kulingana na miktadha ya jamii zao (<i>k.v. ya kuonya dhidi ya jambo la hatari - usitupe taka hapo, kuelekeza njia,</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama maagizo ya aina mbalimbali yanayotolewa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali na kutaja maagizo yaliyomo. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama maagizo mbalimbali yanayotolewa kwa ishara na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali na kutaja maagizo yaliyomo. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mwenzake katika kuandaa maagizo na kisha kuyawasilisha darasani ili yajadiliwe na wenzake. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kujadili sifa za maagizo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutolea maagizo mbalimbali.
- Uraia: mwanafunzi anapojifunza kudumisha mahusiano mema kwa kufuata maagizo. Pia anapojifunza kuheshimu majukumu ya kijinsia.
- Ubunifu: mwanafunzi anapobuni na kuigiza maagizo katika miktadha mbalimbali akiwa na wenzake.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoigiza maagizo akiwa na wenzake.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomshirikiana na mwenzake katika kuandaa maagizo mwafaka.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anapoigiza maagizo na wenzake wakizingatia suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu aina mbalimbali za maagizo kulingana na miktadha ya jamii.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya maagizo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha ustadi wa kusikiliza na kutazama maagizo, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni,

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>5.2 Kusoma</p>	<p>5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia ili kukuza stadi ya kusoma,</p> <p>b) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu,</p> <p>c) kueleza maana ya msamiati kulingana na muktadha wa kifungu cha ufahamu,</p> <p>d) kuchangamkia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia <i>k.v kazi, wajibu, matarajio, utamaduni. ubaguzi, mfumo, nyanja, haki, malezi, mifumo, elimu, usawa n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza habari za kifungu kwa ufupi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa msamiati wa suala lengwa na kuutia kwenye kapu la maneno. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana za maneno kulingana na muktadha wa matumizi katika matini. 	<p>Ni kwa njia gani tunaweza kudondoa habari mahususi kutokana na kifungu cha ufahamu?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusakura vifungu vya ufahamu kuhusu suala lengwa kwenye vifaa vya kidijitali akishirikiana na wenzake na kuvisoma. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi kifungu kifupi kwa sauti na kwa kuashiria na kueleza habari husika kwa ufupi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotumia msamiati wa suala lengwa katika muktadha maalum. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoeleza maana ya msamiati kulingana na muktadha maalum. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma makala mbalimbali kuhusu suala lengwa. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . 				

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo na wenzake.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya jinsia: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa ufahamu, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.
-

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi
5.3 Kuandika	<p data-bbox="401 353 633 422">5.3.1 Insha ya Maelekezo</p> <p data-bbox="401 536 556 570">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="653 353 1002 456">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p data-bbox="701 502 1002 714">a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia ili kuimarisha uandishi bora,</p> <p data-bbox="653 721 948 824">b) kutambua insha ya maelekezo katika matini,</p> <p data-bbox="653 869 973 938">c) kujadili sifa za insha ya maelekezo,</p> <p data-bbox="653 983 993 1120">d) kuandika insha ya maelekezo akizingatia anwani na mpangilio ufaao,</p>	<ul data-bbox="1025 353 1514 1079" style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia <i>k.v kazi, wajibu, matarajio, utamaduni, ubaguzi, mfumo, nyanja, haki, malezi, mifumo, elimu, usawa n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya insha ya maelekezo akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kwenye kamusi au kifaa cha kidijitali maana ya insha ya maelekezo akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua aina za insha za maelekezo kwenye maandishi au vifaa vya kidijitali akishirikiana na wenzake. 	<p data-bbox="1537 353 1818 491">Je, ni mambo gani unayozingatia unapoandika insha ya maelekezo?</p>

		<p>e) kufurahia kuandika insha za maelekezo maishani.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha sifa za insha ya maelekezo kwa kuzingatia vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. usahihi wa habari, mpangilio wa maelezo wenye mantiki, lugha sahili,</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki kuandaa mpangilio ufaao wa hatua za insha ya maelekezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu (<i>k.v.anwani na mpangilio mwafaka wa hatua</i>) huku akitumia vipengele vya lugha. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p>				

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili kuhusu maana na aina za insha za maelekezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusakura maana ya insha ya maelekezo.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha aliyoandika.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya jinsia: mwanafunzi anapoandika insha ya maelekezo kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za maelekezo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za malekezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za maelekezo, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
5.4 Sarufi	5.4.1 Nyakati na Hali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia ili kuimarisha sarufi sanifu, b) kueleza maana ya wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu ili kuzipambanua, c) kutambua viambishi vya wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu katika matini, d) kutumia wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya kijinsia <i>k.v kazi, wajibu, matarajio, utamaduni, ubaguzi, mfumo, nyanja, haki, malezi, mifumo, elimu, usawa n.k.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya wakati uliopita hali timilifu (<i>li, me</i>) na wakati ujao hali timilifu (<i>ta, me</i>) akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kutenga vitenzi vilivyo katika wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu kutoka kwenye chati au mti maneno. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia wakati uliopita hali timilifu na 	Kwa nini ni muhimu kujifunza nyakati na hali?

		<p>ipasavyo katika matini,</p> <p>e) kuchangamkia kutumia wakati uliopita hali timilifu na wakati ujao hali timilifu ipasavyo ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>wakati ujao hali timilifu, akishirikiana na wenzake (<i>k.m wenyeji walikuwa wamesali wageni walipowasili; wenyeji watakuwa wamesali wageni watakapowasili</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kifungu kifupi kwenye kifaa cha kidijitali na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili wakibadilishe katika nyakati na hali lengwa. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kutoa mchango wake .
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika kifungu kifupi na kuwasambazia wenzake mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi na vifungu sahihi kuhusu nyakati na hali lengwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nyakati na hali na kuzitungia sentensi sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi wake sentensi alizotunga kwa kutumia nyakati na hali lengwa.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anapotunga sentensi mbalimbali kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia nyakati na hali.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha sarufi- nyakati na hali, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni,

6.0 USALAMA NYUMBANI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>6.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>6.1.1 Kusikiliza na kutazama kwa Kufasiri</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua ishara za misamiati kuhusu majukumu ya watoto ili kuimarisha mawasaliano, kutambua ujumbe katika matini ya kusikiliza na kutazama, kueleza uhusiano kati ya ujumbe wa matini na maisha ya kila siku, kujadili mafunzo yanayotokana na ujumbe wa matini, kujenga mazoea ya kuhusisha ujumbe katika matini na hali ya maisha ya kila siku. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v usalama, kamera za usalama, mwangaza, milango imara, taa za nje, uhusiano, jirani, uvamizi, ua.</i> Mwanafunzi aelekezwe kueleza masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza au kutazama kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali akishirikiana na wenzake. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza matini katika vifaa vya kidijitali, kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa na kueleza uhusiano wa ujumbe wa matini na maisha ya kila siku. 	<ol style="list-style-type: none"> Ni ujumbe gani uliosikiliza na kutazama katika matini ambao unafanana na mambo katika jamii yako? Unajifunza nini kutokana na ujumbe katika matini ulizosikiliza na kutazama?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama matini yanayoashiriwa kwa ishara katika vifaa vya kidijitali, kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa na kueleza uhusiano wa ujumbe wa matini na maisha ya kila siku. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake mafunzo yanayotokana na ujumbe wa matini. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kusikiliza na kutazama na kuchanganua habari katika matini za aina mbalimbali kuhusu suala lengwa. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji kutoa hoja na anapoeleza kikamilifu masuala yanayozungumziwa katika habari aliyosikiliza na kutazama ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza na kutazama habari. 				

- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapohusisha habari inayozungumziwa katika matini aliyosikiliza na kutazama na maisha ya kila siku katika kutatua matatizo ya jamii.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwaelezea wenzake masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza na kutazama.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojadili na mzazi au mlezi wake kuhusu habari katika matini aliyosikiliza na kutazama.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anaposikiliza matini kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusikiliza na kufasiri.
- Physical Education and Sports na Home Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mapendekezo ya Nyenzo za kufundishia

- Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha ustadi wa kusikiliza na kutazama kwa kufasiri, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni,

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>6.2 Kusoma</p>	<p>6.2.1 Kusoma kwa Kina Tamthilia (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za misamiati kuhusu majukumu ya watoto ili kukuza tanzu za fasihi,</p> <p>b) kueleza maana ya maudhui na dhamira katika fasihi ili kuvipambanua,</p> <p>c) kutambua maudhui katika tamthilia,</p> <p>d) kujadili maudhui katika tamthilia,</p> <p>e) kutambua dhamira katika tamthilia,</p> <p>f) kujadili dhamira katika tamthilia,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v usalama, kamera za usalama, mwangaza, milango imara, taa za nje, uhusiano, jirani, uvamizi, ua.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya maudhui katika fasihi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua maudhui mbalimbali katika tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili maudhui ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu maudhui. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu maudhui katika 	<p>Je, ni mambo gani muhimu yaliyo katika tamthilia ulizosoma?</p>

		<p>g) kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za kifasihi ili kujenga misingi ya uchambuzi.</p>	<p>tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya dhamira katika fasihi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua dhamira ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili dhamira katika tamthilia akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu dhamira ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia mzazi, mlezi au mwenzake uchambuzi wake kuhusu maudhui na dhamira ili wautolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutambua na kujadili dhamira na maudhui katika tamthilia. 				

- Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake ufupisho wa dhamira na maudhui ili waujadili na kutolea maoni.
- Uwazaji kina: mwanafunzi anapochanganua maudhui na dhamira katika tamthilia na kuwasilishia wenzake.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili dhamira na maudhui katika tamthilia.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza.
- Umoja: mwanafunzi anapotagusana na wengine ili kutambua na kujadili dhamira na maudhui katika tamthilia.

Masuala Mtambuko

- Masuala mtambuko anuwai: mwanafunzi anaposoma tamthilia.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Home Science:somo hili pia linashughulikia usalama nyumbani.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishi

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video),mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga

kufundisha ustadi wa kusoma tamthilia kwa kina, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi
6.3 Kuandika	<p data-bbox="407 344 562 412">6.3.1 Insha za Kubuni</p> <p data-bbox="407 488 529 518">Mdokezo</p> <p data-bbox="407 673 552 703">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="608 344 929 447">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p data-bbox="608 488 929 666">a) kutambua ishara za misamiati kuhusu majukumu ya watoto ili kukuza tanzu za fasihi,</p> <p data-bbox="608 673 929 776">b) kueleza maana ya insha ya mdokezo ili kuipambanua,</p> <p data-bbox="608 817 929 886">c) kubainisha aina za insha ya mdokezo,</p> <p data-bbox="608 927 929 1030">d) kujadili vipengele vya insha ya mdokezo,</p> <p data-bbox="608 1071 929 1140">e) kuandika insha ya mdokezo kwa</p>	<ul data-bbox="956 344 1541 1140" style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v usalama, kamera za usalama, mwangaza, milango imara, taa za nje, uhusiano, jirani, uvamizi, ua.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua maana ya insha ya mdokezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya insha ya mdokezo atakachosimulia kutokana na mdokezo kwenye matini au kwenye kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha aina za insha ya mdokezo (<i>kuanzia na kumaliza</i>) kwa kujadiliana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kielelezo cha insha kutoka kwenye kitabu au kifaa cha kidijitali au. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza vipengele vilivyozingatiwa katika uandishi wa insha 	<p data-bbox="1570 344 1831 481">Je, ni vigezo vipi vinavyotumika katika kuandika insha za mdokezo?</p>

		<p>kuzingatia vipengele vya uandishi husika,</p> <p>f) kufurahia kuandika insha za mdokezo ili kukuza ubunifu.</p>	<p>ya mdokezo aliyosoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekzwe kuandika insha ya mdokezo kwa kuzingatia vipengele vya uandishi wa insha za mdokezo. ● Mwanafunzi aelekzwe kuwasilisha insha yake darasani ili wenzake waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekzwe kuwasilishia mzazi au mlezi insha aliyoiandika ili aitolee maoni. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji na kujadiliana kuhusu insha za mdokezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusoma vielelezo vya insha ya mdokezo.
- Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha ya mdokezo.

Maadili

Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .

Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.

Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika insha ya mdokezo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Home Science :somo hili pia linashughulikia usalama nyumbani.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- mdokezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
6.4 Sarufi	6.4.1 Vivumishi <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Vivumishi vya Sifa</i> ● <i>Vivumishi Viashiria</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za misamiati kuhusu majukumu ya watoto ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua vivumishi vya sifa na viashiria/vionyeshi katika matini,</p> <p>c) kutumia vivumishi vya sifa na viashiria/vionyeshi ipasavyo katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia matumizi ya vivumishi vya sifa na viashiria katika mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v usalama, kamera za usalama, mwangaza, milango imara, taa za nje, uhusiano, jirani, uvamizi, ua.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vivumishi vya sifa na viashiria kwenye chati, kadi maneno au kapu maneno. ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga vivumishi vya sifa na viashiria katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuvipigia mstari au kuvikolezea wino katika matini za kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kumtaja mwenzake vivumishi vya sifa na viashiria katika mazingira ya shuleni na ya nyumbani. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia vivumishi vya sifa na viashiria akishirikiana na wenzake. 	<p>Je, kuna tofauti gani kati ya vivumishi vya sifa na vivumishi viashiria?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia vivumishi vya sifa na viashiria akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti mtandaoni kuhusu vivumishi vya sifa na viashiria. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi kuhusu vivumishi vya sifa na viashiria alivyotafiti mtandaoni. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia katika shughuli za ujifunzaji.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutafiti kuhusu vivumishi vya sifa na viashiria.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vivumishi vya sifa na viashiria.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vivumishi vya sifa na viashiria na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti mtandaoni kuhusu vivumishi vya sifa na viashiria.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vivumishi vya sifa na viashiria.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za vivumishi.
- Home Science:somo hili pia linashughulikia usalama nyumbani.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishi

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video),mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha sarufi- vivumishi vya sifa na viashiria, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

7.0 KUHUDUMIA WENYE MAHITAJI MAALUMU

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali dadisi yaliyopendekezwa
<p>7.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>7.1.1 Usikilizaji Husishi na utazamaji wa makini (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuhudumia wenye mahitaji maalaum ili kuimarisha mawasaliano bora,</p> <p>b) kueleza maana ya usikilizaji husishi na utazamaji wa makini ili kuubainisha,</p> <p>c) kujadili vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji husishi na utazamaji wa makini,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v kuelimisha jamii, uvumilivu, usafiri, mahitaji, ushirikiano, miundombinu, ulemavu, majengo, usawa.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya usikilizaji husishi na utazamaji wa makini akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji husishi na utazamaji wa makini (<i>k.v. kusilikiza na kutazama kwa makini, kutomhukumu mzungumzaji, kutodakia mazungumzo, kutumia ishara zinazoweza kumhimiza mzungumzaji</i>) kutoka kwenye mazungumzo mafupi, akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa kutoka kwenye vifaa vya 	<p>Unaposhiriki katika usikilizaji husishi, utazingatia nini ili kufanikisha usikilizaji?</p>

		<p>d) kufanya mazungumzo yanayozingatia vipengele vya usikilizaji husishi na utazamaji wa makini,</p> <p>e) kuchangamkia kushiriki katika usikilizaji husishi na utazamaji wa makini ili kujenga uhusiano mwema na wengine.</p>	<p>kidijitali akizingatia na kutambua vipengele vya usikilizaji husishi vilivyozingatiwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama mazungumzo yanayotolewa kwa ishara kuhusu suala lengwa kutoka kwenye vifaa vya kidijitali akizingatia na kutambua vipengele vya utazamaji wa makini vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kumsikiliza mwenzake, mwalimu au mgeni mwalikwa akisema kauli au akisoma vifungu vifupi kuhusu suala lengwa na kufasiri hisia zake. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama mwenzake, mwalimu au mgeni mwalikwa akiashiria kauli au akisoma vifungu vifupi kuhusu suala lengwa na kufasiri hisia zake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza kikao cha utoaji nasaha akishirikiana na wenzake huku akizingatia vipengele vya usikilizaji husishi na utazamaji wa makini. 	
--	--	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki mazungumzo kuhusu suala lengwa na mzazi,mlezi au mwenzake huku akizingatia vipengele vya usikilizaji husishi na utazamaji wa makini . 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili kuhusu vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji husishi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mazungumzo kuhusu suala lengwa. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofasiri hisia za msemaji. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo kuhusu suala lengwa na mzazi au mlezi wake na kujifunza zaidi vipengele vya usikilizaji husishi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.Pia mwanafunzi anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo. ● Upendo: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini na kujihusisha na hisia zao. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo. 				

- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya ujifunzaji wa usikilizaji husishi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya aina za usikilizaji.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa usikilizaji husishi na utazamaji makini, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
7.2 Kusoma	7 .2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuhudumia wenye mahitaji maalaum ili kuimarisha mawasaliano bora, b) kueleza maana ya ufupisho ili kuupambanua, c) kujadili vipengele vya ufupisho wa kifungu, d) kufupisha kifungu akizingatia vipengele vya ufupisho, e) kujenga mazoea ya kuwasiliana kwa maelezo mafupi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika k.v kuelimisha jamii,uvumilivu, usafiri, mahitaji, ushirikiano, miundombinu, ulemavu, majengo,usawa. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya ufupisho akishirikiana na wenzake ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya ufupisho wa kifungu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua kwenye matini andishi au ya kidijitali habari za kimsingi katika makala na kuzieleza kwa usahihi kwa kuzingatia mtazamo wa matini katika matini ya kufupishwa 	Unazingatia nini unapofupisha kifungu?

			<p>akishirikiana na wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza kwa maneno yake habari muhimu katika kifungu alichosoma. ● Mwanafunzi aelekezwe kufupisha kifungu alichosoma kwa kuzingatia mpangilio ufaao wa habari sahihi kutokana na matini akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake kazi yake ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kumweleza mzazi au mlezi namna ya kufupisha kifungu kwa kuzingatia mpangilio ufaao wa habari sahihi kutokana na matini. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadiliana habari kuu za aya kwenye kifungu alichosoma.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoandaa ufupisho na kuwawasilishia wenzake ili waitolee maoni.

- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika ufupisho kwa kuzingatia mpangilio ufaao.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposoma kifungu mtandaoni na kudondoa hoja muhimu.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadili vipengele vya ufupisho wa kifungu.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. Pia, anapojitolea kuiandaa kazi yake ili kuwawasilishia wenzake.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili maneno na hoja muhimu katika kifungu.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia ufupisho.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa ufupisho, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
7.3 Kuandika	7.3.1 Insha za Kubuni Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) <i>kutambua ishara za msamiati kuhusu kuhudumia wenye mahitaji maalaum ili kuimarisha uandishi bora,</i> b) <i>kutambua tamathali mbalimbali za lugha katika insha ya maelezo,</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika k.v kuelimisha jamii, uvumilivu, usafiri, mahitaji, ushirikiano, miundombinu, ulemavu, majengo, usawa.</i> • <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua tamathali mbalimbali za lugha katika vielelezo vya insha za maelezo (k.v. tashbihi, sitiari, uhaishaji na tanakali sauti).</i> 	Je, unatumia lugha ya aina gani wakati unapotaka kumweleza mtu kitu ili aweze kupata picha kamili?

		<p>c) kueleza jinsi tamathali mbalimbali za lugha zinavyochangia kujenga picha dhahiri katika insha ya maelezo,</p> <p>d) kuandika insha ya maelezo akitumia tamathali mbalimbali za lugha ili kujenga picha Dhahiri,</p> <p>e) kufurahia kuandika insha za maelezo akitumia tamathali mbalimbali za lugha ili kujenga picha dhahiri.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua jinsi tamathali za lugha katika kielelezo cha insha ya maelezo zinavyochangia kujenga picha dhahiri ya kinachoelezewa akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kupigia mstari tamathali mbalimbali zilizotumiwa kwenye kifungu na kutoa maelezo katika kitabu au kifaa cha kidijitali akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelezo akitumia tamathali mbalimbali za lugha ili kujenga picha dhahiri katika insha ya maelezo ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuandika insha ya maelezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika shughuli za ujifunzaji.
- Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha inayosawiri picha halisi ya kitu anachoelezea.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- maelezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni- maelezo, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi
7.4 Sarufi	7.4.1 Vivumishi Vimilikishi na vya Idadi (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuhudumia wenye mahitaji maalaum ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua vivumishi vimilikishi na vya idadi katika matini,</p> <p>c) kutumia vivumishi vimilikishi na vya idadi ipasavyo katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia matumizi ya vivumishi vimilikishi na vya</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v kuelimisha jamii, uvumilivu, usafiri, mahitaji, ushirikiano, miundombinu, ulemavu, majengo, usawa.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati vivumishi na vimilikishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vivumishi vimilikishi, na vya idadi kwenye chati, kadi maneno au kapu maneno akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga vivumishi vimilikishi na vya idadi katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino katika matini za kidijitali au za kimaandishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kumtaja mwenzake vivumishi vimilikishi na vya idadi katika mazingira ya shuleni. 	<p>Je, kuna tofauti gani kati ya vivumishi vimilikishi na vya idadi?</p>

		idadi katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe <i>kwa kutumia ishara</i> kutunga sentensi kwa kutumia vivumishi vimilikishi na vya idadi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia vivumishi vimilikishi na vya idadi. ● Mwanafunzi aelekezwe kumtaja mzazi au mlezi sentensi zenye vivumishi vimilikishi na vya idadi katika mazingira ya nyumbani. 	
--	--	---------------------------	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia shughuli za ujifunzaji na kuchambua aina mbalimbali za vivumishi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutafiti kuhusu vivumishi lengwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vivumishi vya idadi na vimilikishi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vivumishi vya idadi na vimilikishi na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vivumishi vya idadi na vimilikishi.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za vivumishi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha vivumishi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

8.0 UHALIFU WA MTANDAONI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>8.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>8.1.1 Uzungumzaji wa Papo kwa Hapo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za msamiati kuhusu uhalifu mtandaoni ili kuimarisha mawasiliano bora, b) kueleza maana ya uzungumzaji wa papo kwa hapo ili kuupambanua, c) kutambua vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji wa papo kwa hapo, d) kutoa uzungumzaji wa papo kwa hapo 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v udakuzi, data, uvamuzi, bandia, uangalifu, tahadhari, tovuti, ushawishi, wa mtandaoni, mtandao, sheria, programu, virusi, epuka.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya mazungumzo ya papo kwa hapo akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji wa papo kwa hapo (<i>k.v. ukakamavu, ujumbe unaolenga hadhira husika, ubanifu, upangaji hoja, utumiaji wa lugha ya kawaida, utumiaji wa ishara, utumiaji wa sauti ifaayo</i>) akishirikiana na wenzake. 	<p>Unazingatia mambo gani ili kufanikisha uzungumzaji wa papo kwa hapo?</p>

		<p>kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uzungumzaji,</p> <p>e) kuchangamkia kutoa uzungumzaji wa papo kwa hapo ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa yakitolewa na mwalimu, wenzake, mgeni mwalimu au kutoka kwenye vifaa vya kidijitali na kutathmini vipengele vya uwasilishaji vilivyotumika. ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama uzungumzaji wa papo kwa hapo unaotumia lugha ya ishara kuhusu suala lengwa yakitolewa na mwalimu, wenzake, mgeni mwaalikwa au kutoka kwenye vifaa vya kidijitali na kutathmini vipengele vya uwasilishaji vilivyotumika.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki katika uzungumzaji wa papo kwa hapo akizingatia vipengele vifaavyo. 	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kubuni uzungumzaji mwepesi wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa akizingatia vipengele vifaavyo na kuwawasilishia wenzake ili wautathmini. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojieleza kwa njia wazi katika uwasilishaji wa uzungumzaji wa papo kwa hapo. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutoa uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki uzungumzaji wa papo kwa hapo na kujifunza zaidi kuhusu uzungumzaji wa papo kwa hapo. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapoihusisha hadhira katika uzungumzaji. 				

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake na kutoa mchango katika shughuli za ujifunzaji.
- Amani : mwanafunzi anaposhiriki na wengine katika uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa kwa utulivu.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anaposhiriki katika uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu suala lengwa.
- Uraia: mwanafunzi anaposhiriki katika uzungumzaji wa papo kwa hapo kuhusu uhalifu mtandaoni, anajifunza kuheshimu maisha ya binadamu/ kudumisha haki za kibinadamu.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za uzungumzaji.
- Social Studies na Computer Studies: masomo haya pia yanashughulikia uhalifu mtandaoni.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa uzungumzaji wa papo kwa hapo, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.2 Kusoma	8.2.1 Kusoma kwa Kina Tamthilia (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu uhalifu mtandaoni ili kukuza tanzu za fasihi, b) kutambua mandhari na ploti katika tamthilia, c) kueleza umuhimu wa mandhari na ploti ili kuubanisha, d) kujadili mandhari na ploti ya tamthilia aliyosoma, e) kuchangamkia nafasi ya mandhari na ploti	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika k.v udakuzi, data, uvamuzi, bandia, uangalifu, tahadhari, tovuti, ushawishi, wa mtandaoni, mtandao, sheria, programu, virusi, epuka. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kama vile mandhari, ploti. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua mandhari mbalimbali katika tamthilia akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa mandhari katika katika tamthilia akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kwa ufupi kuhusu mandhari katika tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mandhari gani unayokumbuka yaliyo katika tamthilia ulizowahi kusoma? 2. Ploti ina umuhimu gani katika tamthilia ulizowahi kusoma?

		katika tamthilia.	<p>kuhusu mandhari.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma chapisho la tamthilia au kutoka mtandaoni na kutambua mandhari yake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ploti ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu au kwa kushirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili umuhimu wa ploti ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu au na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa muhtasari kuhusu ploti ya tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu ploti ya tamthilia aliyosoma. ● Mwanafunzi aelekezwe kumweleza mzazi au mlezi kuhusu mandhari na ploti katika tamthilia aliyosoma. 	
--	--	-------------------	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili na kuchambua mandhari na ploti katika tamthilia.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake darasani.
- Ubunifu: mwanafunzi anapochanganua habari katika tamthilia ili kupata mandhari na ploti.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapoeleza au kujadili umuhimu wa mandhari na ploti katika tamthilia.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti muhtasari wa mandhari na ploti.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili mandhari na ploti kwenye tamthilia.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposoma na kuchanganua tamthilia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine ili kutambua na kujadili mandhari na ploti kwenye tamthilia.

Masuala Mtambuko

Masuala mtambuko anuwai: mwanafunzi anaposoma tamthilia.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies na Computer Studies : masomo haya pia yanashughulikia masuala ya uhalifu wa mitandaoni.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma tamthilia kwa kina, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.3 Kuandik a	8.3.1 Viakifishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu uhalifu mtandaoni ili kukuza uandishi bora, b) kutambua matumizi ya alama za mtajo na mshazari katika matini, c) kutumia alama za mtajo na mshazari ipasavyo katika matini, d) kufurahia matumizi yafaayo ya alama za mtajo na mshazari katika matini.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v udakuzi, data, uvamuzi, bandia, uangalifu, tahadhari, tovuti, ushawishi, wa mtandaoni, mtandao, sheria, programu, virusi, epuka.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati kama vile <i>mshazari, alama za mtajo</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua matumizi ya alama za mtajo na mshazari kwenye matini andishi au za kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwa kutumia alama za mtajo na mshazari ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kwenye kifaa cha kidijitali kifungu kifupi kuhusu suala lengwa akitumia alama za mtajo na mshazari ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, alama za mtajo hutumiwa vipi katika maandishi? 2. Je, alama ya mshazari hutumiwa vipi katika maandishi?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu ambacho hakijatumia alama za mtajo na mshazari ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyostahili kuwa na alama za mtajo na mshazari. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kutafiti mtandaoni au kwenye vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya alama za mtajo na mshazari. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji darasani.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika kifungu na kuwasambazia wenzake mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya alama za mtajo na mshazari.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kutafiti kuhusu matumizi ya alama za mtajo na mshazari.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anapotumia alama za mtajo na mshazari kuandika kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uakifishaji.
- Social Studies na Computer Studies: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya uhalifu wa mitandaoni.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kuandika viakifishi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.4 Sarufi	<p>8.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Ngeli ya I-ZI</i> ● <i>Ngeli ya I-I</i> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu uhalifu mtandaoni ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua nomino za ngeli ya I-ZI na I-I katika matini,</p> <p>c) kutambua upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya I-ZI na I-I katika sentensi,</p> <p>d) kutumia nomino za ngeli ya I-ZI na I-I katika matini kwa kuzingatia upatanisho ufaao wa kisarufi,</p> <p>e) kuchangamkia kutumia nomino za ngeli ya I-ZI</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v udakuzi, data, uvamuzi, bandia, uangalifu, tahadhari, tovuti, ushawishi, wa mtandaoni, mtandao, sheria, programu, virusi, epuka.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa nomino za ngeli ya I-ZI na I-I kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya I-ZI na I-I katika sentensi na mafungu ya maneno akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja akitumia ishara majina katika mazingira ya shuleni yaliyo katika ngeli ya I-ZI na I-I akiwa na wenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vitu gani katika mazingira yako vyenye majina yaliyo katika ngeli ya I-ZI? 2. Ni majina yapi unayojua ya ngeli ya I-I?

		<p>na I-I ipasavyo katika sentensi na vifungu ili kuimarisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga nomino za ngeli ya I-ZI na I-I katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya I-ZI na I-I akishirikiana na wenzake ● Mwanafunzi aelekezwe kumtaja mzazi au mlezi majina ya vifaa yaliyo katika ngeli ya I-ZI na I-I katika mazingira ya nyumbani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake . ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino katika ngeli ya I-ZI na I-I. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia nomino za ngeli ya I-ZI na I-I. 				

- **Kujiamini:** mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya I-ZI na I-I na kuzitungia sentensi sahihi na vifungu.
- **Hamu ya ujifunzaji:** mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya I-ZI na I-I katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- **Heshima:** mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- **Upendo:** mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- **Umoja:** mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- **Masuala ya usalama:** mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya I-ZI na I-I.

Uhusiano na Masomo Mengine

- **English Indigenous Languages na Foreign Languages:** masomo haya pia yanashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- **Social Studies na Computer Studies:** masomo haya pia yanashughulikia masuala ya uhalifu wa mitandaoni.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ngeli na upatanisho wa kisarufi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

9.0 MAJUKUMU YA MNUNUZI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>9.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>9.1.1 Kusikiliza na kutazama kwa Kina</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya mnunuzi ili kufanikisha mawasiliano bora,</p> <p>b) kutambua sauti /k/ na /gh/ na herufi k na gh katika silabi na maneno,</p> <p>c) kutamka sauti /k/ na /gh/ ipasavyo katika silabi na maneno,</p> <p>d) kutumia ishara na tahajia ya vidole kuendeleza silabi na maneno yaliyo na herufi k na gh ipasavyo,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika k.v mahitaji, makubaliano, malipo, makadirio, mawasiliano, kampuni, wauzaji, masharti, ununuzi, ujuzi, kudhibiti, boresha.</i> ● <i>Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua sauti /k/ na /gh/ katika maneno na silabi akishirikiana na wenzake.</i> ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua herufi k na gh katika maneno na silabi akishirikiana na wenzake.</i> ● <i>Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua maneno yenye sauti / k/ na /gh/ katika matini andishi au za kidijitali na kuyatamka ipasavyo akiwa na wenzake.</i> ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua herufi k na gh katika matini</i> 	<p>Ni maneno yapi unayoyajua yaliyo na sauti /k/ na /gh/?</p>

		<p>e) kutumia maneno yenye sauti /k/ na /gh/ na herufi k na gh ipasavyo katika matini ili kuyatofautisha kimatamshi,</p> <p>f) kuchangamkia matamshi bora ya sauti /k/ na /gh/ na ishara bora na tahajia za vidole ya herufi k na gh katika mazungumzo ya kawaida ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p><i>andishi au za kidijitali na kuyaashiria kwa kutumia lugha ishara ipasavyo akiwa na wenzake.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutunga vitanzandimi vinavyotumia sauti /k/ na /gh/ na kujirekodi kwa kutumia kifaa cha kidijitali. ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutunga vitanzandimi vinavyotumia herufi k na gh na kujirekodi kwa kutumia kifaa cha kidijitali.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza akiwa na wenzake vitanzandimi alivyovirekodi ili kuvitathmini. ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama akiwa na wenzake vitanzandimi alivyovirekodi ili kuvitathmini.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kumwasilishia mzazi au mlezi mazungumzo kuhusu suala 	
--	--	--	---	--

			<p>lengwa kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /k/ na /gh/.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kumwasilishia mzazi au mlezi mazungumzo kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia ishara bora na tahajia bora za mkono za herufi k na gh.</i> 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kutafuta maneno yenye sauti /k/ na /gh/ katika matini. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza vitanza ndimi vyenye sauti /k/ na /gh/. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotambua na kutofautisha matamshi kuhusu sauti lengwa na pia anapotunga sentensi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti /k/ na /gh/ na anapochangia katika shughuli za ujifunzaji. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi kwa kuhusisha matamshi bora ya sauti /k/ na /gh/. 				

Maadili

- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia kwa heshima na utulivu katika shughuli za ujifunzaji.
- Amani: mwanafunzi anapofanya kazi na wenzake bila migogoro yoyote.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya biashara: mwanafunzi anapomwasilishia mzazi au mlezi mazungumzo kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /k/ na /gh

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kutofautisha na kutamka sauti.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusikiliza na kutazama kwa kina, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.2 Kusoma	9.2.1 Kusoma kwa Ufahamu <i>Kifungu cha Kushawishi</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua habari mahususi katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi, kutabiri matukio katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi, kueleza maana ya msamiati na vifungu vya maneno katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi, kujadili ushawishi katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi, kuchangamkia usomaji wa ufahamu shawishi ili kukuza hamu ya ujifunzaji. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kusoma ufahamu wa kifungu cha kushawishi kutoka kwa vitabu au vifaa vya kidijitali na kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>). Mwanafunzi aelekezwe kutabiri matukio katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi akishirikiana na wenzake. Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya msamiati kuhusu suala lengwa (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi na kueleza kwa kutumia kamusi akishirikiana na wenzake. Mwanafunzi aelekezwe kujadili ushawishi katika kifungu cha ufahamu akishirikiana na wenzake. mwanafunzi awawasilishie wenzake kazi yake ili wamtolee maoni. 	Ni kwa njia gani tunaweza kutambua ujumbe wenye lengo la kushawishi katika habari?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili ushawishi katika kifungu cha ufahamu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kupata matini mbalimbali na kuzisoma na kudondoa habari mahususi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotabiri matukio katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kwa uwajibikaji na kuzingatia maadili.
- Umoja: mwanafunzi anapotagusana na wenzake ili kujadili ushawishi katika kifungu cha ufahamu.

Masuala mtambuko:

- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anaposoma ufahamu kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposoma ufahamu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na masomo mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma vifungu vya kushawishi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

<p>9.3 Kuandika</p>	<p>9.3.1 Insha za Kubuni</p> <p><i>Insha ya masimulizi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo katika insha ya masimulizi, kujadili vipengele vinavyojenga wazo katika aya kuhusu insha ya masimulizi, kuandika insha ya masimulizi akikuza wazo katika aya ipasavyo, kufurahia utunzi wa insha za masimulizi zenye mpangilio mzuri wa wazo. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo (<i>k.v. mada, utangulizi, kati, hitimisho</i>) katika insha ya masimulizi katika matini za kimaandishi na za kidijitali, kutambua ukuzaji wa wazo katika kila aya ya insha ya masimulizi katika matini za kimaandishi au za kidijitali akishirikiana na wenzake, kushirikiana na wenzake kueleza jinsi wazo lilivyokuzwa katika kila aya ya insha ya masimulizi (<i>k.v. kila wazo kuu kuwa katika aya yake, kutoa maelezo toshelevu kwa kila hoja kuu katika aya yake, kuepuka urudiaji au uchanganyaji wa hoja katika aya</i>), kushirikiana na wenzake kujadili vipengele vinavyojenga mawazo, kuandika vidokezo vya insha vinavyozingatia ukuzaji wa wazo katika kila aya akishirikiana na wenzake, kuandika insha ya masimulizi akizingatia ukuzaji wa wazo katika kila 	<p>Je, unawezaje kulikuza wazo vizuri katika insha ya masimulizi?</p>
----------------------------	--	--	--	---

			<p>aya na vipengele vinavyojenga mawazo hayo,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuwasomea wenzake insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, ● kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelezo aliyoandika kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia ukuzaji wa wazo katika kila aya. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili vipengele vya kuzingatia katika uandishi wa insha ya masimulizi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapolikuza wazo katika kila aya katika utungo wake kwa ufasaha. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika na kuwasomea wenzake insha. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa. 				

- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na masomo mengine:

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha.
- Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- maelezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni- maelezo, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
9.4 Sarufi	<p>9.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu majukumu ya mnunuzi ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kutambua nomino katika ngeli ya U-U na U-YA katika matini,</p> <p>c) kutambua upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya U - U na U-YA katika sentensi,</p> <p>d) kutumia nomino katika ngeli ya U-U</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v mahitaji, makubaliano, malipo, makadirio, mawasiliano, kampuni, wauzaji, masharti, ununuzi, ujuzi, kudhibiti, boresha.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchopoa nomino za ngeli ya U-U na U-YA kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga nomino za ngeli ya U-U na U-YA katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, vifaa vya kidijitali, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya U-U na U-YA katika sentensi na 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vitu gani katika mazingira yako vyenye majina yaliyo katika ngeli ya U-U? 2. Ni vitu gani katika mazingira yako vyenye majina yaliyo katika ngeli ya U-YA?

		<p>na U-YA kwa kuzingatia upatanisho ufaao wa kisarufi,</p> <p>e) kuchangamkia kutumia nomino katika ngeli ya U-U na U-YA ipasavyo ili kuimarisha umilisi wa lugha.</p>	<p>vifungu akishirikiana na wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya U-U na U-YA akishirikiana na wenzake. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua nomino katika ngeli ya U-U na U-YA.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia nomino za ngeli ya U-U na U-YA.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya U-U na U -YA na kuzitungia sentensi na vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma matini au kusakura kwenye mtandao kutafuta vitu vyenye majina yaliyo katika ngeli ya U-U na U-YA.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya biashara : mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya U-U na U-YA.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ngeli na upatanisho wa kisarufi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

10.0 KUKABILIANA NA HISIA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>10.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>10.1.1 Hadithi <i>Hurafa</i> <i>Hekaya</i> (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kukabiliana na hisia ili kuimarisha mawasaliano bora,</p> <p>b) kueleza maana ya hurafa na hekaya ili kuzibainisha,</p> <p>c) kueleza ujumbe katika hurafa na hekaya,</p> <p>d) kujadili vipengele vya uwasilishaji wa hurafa na hekaya,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v kujielewa, hisia, uzoefu, mazoezi, kuweka mipaka, suluhisho.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama kielelezo cha hadithi ya hurafa na hekaya kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama kielelezo cha hadithi ya hurafa na hekaya kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya hurafa na hekaya ili kuzibainisha akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza ujumbe katika hurafa na hekaya akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili akiwa na mwenzake vipengele vya uwasilishaji wa 	<p>1. Je, hadithi ambayo umewahi kusikiliza ilihusu wanyama gani?</p> <p>2. Je, hurafa na hekaya hutofautianaje?</p>

		<p>e) kusimulia hurafa na hekaya kwa kuzingatia vipengele vya uwasilishaji,</p> <p>f) kufurahia hurafa na hekaya kama vipera vya fasihi simulizi.</p>	<p>hurafa na hekaya.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilisha hurafa na hekaya kuzingatia vipengele vya uwasilishaji (<i>kiini cha hadithi, kiwango cha lugha, mpangilio wa matukio, sauti, ishara za mwili</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kujirekodi akitamba hurafa na hekaya kwa kutumia vifaa vya kidijitali na kusikiliza akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kutambua hurafa na hekaya kutoka kwa jamii yake na kujadili ujumbe unaojitokeza katika hadithi hizo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposimulia hurafa na hekaya na kuwashirikisha wenzake katika masimulizi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia hurafa na hekaya. ● Ubunifu: mwanafunzi anaposimulia hurafa na hekaya kwa wenzake kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji. 				

- **Kujiamini:** mwanafunzi anapowasilisha hurafa na hekaya ipasavyo kwa wenzake.
- **Hamu ya ujifunzaji:** mwanafunzi anaposimulia hurafa na hekaya akiwa na mzazi au mlezi wake na kuchangamkia kutafiti zaidi kuhusu hadithi za masimulizi.

Maadili

- **Heshima:** mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- **Upendo:** mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- **Umoja:** mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- **Masuala ya afya:** mwanafunzi anaposimulia hadithi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- **English, Indigenous Languages na Foreign Languages:** masomo haya pia yanashughulikia tungo za fasihi simulizi.
- **Social Studies :** somo hili pia linashughulikia mbinu za kukabiliana na hisia.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha hadithi-hurafa na hekaya, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.2 Kusoma	<p>10.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Tamthilia</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kukabiliiana na hisia ili kuimarisha usomaji mwafaka,</p> <p>b) kutambua wahusika katika tamthilia aliyosoma,</p> <p>c) kujadili sifa za wahusika katika tamthilia,</p> <p>d) kujadili mafunzo yanayotokana na wahusika katika tamthilia,</p> <p>e) kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika k.v kujielewa, hisia, uzoefu, mazoezi, kuweka mipaka, suluhisho. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua wahusika katika tamthilia aliyoisoma akiwa peke. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za wahusika katika tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu (k.v. usiri, uovu, ukali, udadisi) akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza wahusika katika tamthilia akiwa na wenzake ili kukuza uelewa wa sifa zao. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza uhusiano kati ya wahusika katika tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mambo yapi yanayokuelekeza kuwaelewa wahusika katika tamthilia? 2. Je, ni mambo gani tunayoweza kujifunza kutokana na wahusika wa tamthilia?

		kifasihi ili kukuza hamu ya ujifunzaji.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutazama video kuhusu wahusika katika tamthilia aliyosoma akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa muhtasari kuhusu sifa za wahusika katika video aliyotazama. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili mafunzo yanayotokana na matendo ya wahusika akiwa na wenzake. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili sifa za wahusika.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoigiza na wenzake wahusika katika tamthilia.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotazama video kuhusu wahusika katika tamthili.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza wahusika katika tamthilia.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua sifa za wahusika katika tamthilia.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapochambua tamthilia .
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua majukumu mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Masuala mtambuko anuwai: mwanafunzi anaposoma tamthilia.

Uhusiano na Masomo Mengine

English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
Social Studies : somo hili pia linashughulikia mbinu za kukabiliana na hisia.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma tamthilia kwa kina, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.4 Sarufi	10.4.1 Vinyume vya Vitenzi na Vielezi	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kukabiliana na hisia ili kudumisha sarufi sanifu,</p> <p>b) kueleza maana ya kinyume ili kuibainisha,</p> <p>c) kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi katika matini,</p> <p>d) kutumia vinyume vya vitenzi na vielezi ipasavyo katika matini,</p> <p>e) kuchangamkia kutumia vinyume vya vitenzi na</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v kujielewa, hisia, uzoefu, mazoezi, kuweka mipaka, suluhisho.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili maana ya kinyume akiwa na mwenzake au. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi kwa kutumia kadi maneno, mti maneno, kapu maneno akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi katika matini (<i>k.v. orodha ya maneno, sentensi na vifungu vya maneno</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya vinyume vya vitenzi na vielezi kutoka kwa sentensi mbalimbali kwenye vitabu, tarakilishi au chati akiwa na mwenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni vinyume gani vya vitenzi unavyojua? 2. Je, unajua vinyume gani vya vielezi?

		vielezi katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi sahihi akitumia vinyume vya vitenzi na vielezi. ● Mwanafunzi aelekezwe kusakura mtandaoni au kutafiti katika vitabu vya ziada ili kupata vinyume zaidi vya vitenzi na vielezi. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi sentensi alizotunga kuhusu vinyume vya vitenzi na vielezi. 	
--	--	-----------------------------	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha vinyume vya vitenzi na vielezi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vinyume vya vitenzi na vielezi na kuvitunga sentensi sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi/mlezi wake sentensi alizotunga kuonyesha vinyume vya vitenzi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya afya: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia vinyume.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia mbinu za kukabiliana na hisia.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha vinyume vya vitenzi na vielezi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

1.0 HAKI ZA WATOTO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>11.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>11.1.1 Kuzungumzana kutumia ishara kwa Kutumia Vidokezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto ili mawasiliano bora,</p> <p>b) kueleza maana ya kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo,</p> <p>c) kutambua umuhimu wa kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo,</p> <p>d) kutambua miktadha katika jamii ambapo kuzungumza na</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto <i>k.v haki, watoto, dhuluma, masomo, afya njema.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili <i>akitumia ishara</i> na wenzake umuhimu wa kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua miktadha katika jamii yake ambamo anahitaji kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo (<i>k.v. anapowazungumzia wenzake akitumia lugha ya ishara shuleni kuhusu haki za watoto,</i> 	<p>Kwa nini ni muhimu kuandaa vidokezo unapozungumza?</p>

		<p>kutumia ishara kwa kutumia vidokezo hufanywa,</p> <p>e) kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza na kutumia ishara kwa kutumia vidokezo,</p> <p>f) kutoa mazungumzo na kuashairia kwa kutumia vidokezo ifaavyo,</p> <p>g) kujenga mazoea ya kutumia vidokezo katika mazungumzo kutumia ishara ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p><i>akiwa mzungumzaji maalum katika kongamano, katika semina, anapomtambulisha mgeni wa heshima katika hafla fulani).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza kwa kutumia vidokezo (<i>k.v. kubainisha kiini cha mazungumzo, (je, ni ya kupasha habari? Ni ya kushawishi? Ili kuteua lugha mwafaka), mpangilio wa mawazo kimantiki, kutosoma vidokezo; kuvitazama kwa ufupi tu, kufanya mazoezi kabla ya kuzungumza na kutumia ishara, kuviweka juu ya meza wakati wa kuzungumza,</i>) akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza au kutazama aina mbalimbali za mazungumzo kutoka kwenye vifaa vya kidijitali, mgeni mwalikwa au 	
--	--	--	---	--

			<p>wenzake na kubainisha vipengele vilivyozingatiwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama aina mbalimbali za mazungumzo kutoka kwenye vifaa vya kidijitali, mgeni mwalikwa au wenzake na kubainisha vipengele vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa vidokezo kuhusu suala lengwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake mazungumzo <i>kutumia ishara</i> kuhusu suala lengwa kwa kutumia vidokezo alivyoandaa ili wayatolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kumwasilishia mzazi au mlezi vidokezo vya mazungumzo na kutumia ishara kuhusu suala lengwa ili atoe maoni yake.	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuwasilisha mazungumzo kuhusu suala lengwa
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandaa vidokezo kuhusu suala lengwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake mazungumzo kuhusu suala lengwa.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposikiliza au kutazama aina mbalimbali za mazungumzo na kubainisha vipengele vilivyozingatiwa.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika mazungumzo bila kuwakata kauli.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali alivyotumia kujifunzia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wengine na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya haki za watoto: mwanafunzi anapoandika vidokezo na kuzungumza kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya mazungumzo.
- Social Studies na Religious Studies: masomo haya pia yanashughulikia haki za watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kuzungumza kutumia ishara, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
11.2 Kusoma	11.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <ul style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto ili kuweza kusoma kwa mapana. b) kuteua matini ifaayo ya kujisomea. c) kueleza ujumbe katika matini ya kujichagulia. d) kutambua maana za msamiati na matumizi mengine ya lugha katika matini ya kujichagulia. e) kujenga mazoea ya kusoma matini 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto <i>k.v haki, watoto, unyanyasaji, elimu, matibabu,</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kuteua matini ifaayo ya kujisomea, ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza ujumbe wa matini ya kujichagulia aliyosoma, ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>k.v. ya kisayansi, kisiasa, kihistoria, kifasihi, michezo</i>), ● Mwanafunzi aelekezwe kutumia kamusi kutafuta maana za maneno asiyoyajua, ● Mwanafunzi aelekezwe kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika kitabu, ● Mwanafunzi aelekezwe kumtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unavutiwa zaidi na nini unaposoma makala ya kujichagulia? 2. Unazingatia mambo gani wakati wa kusoma makala ya kujichagulia?

		mbalimbali katika maisha ya kila siku.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni, ● Mwanafunzi aelekezwe kusakura mtandaoni na kujichagulia matini ya ziada kisha aisome. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kuwasilisha muhtasari wa matini aliyojichagulia na kueleza ujumbe wa makala. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoeleza ujumbe wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotumia kwa usahihi msamiati katika matini aliyoisoma. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili</p>				

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Haki za watoto: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa mapana.
- Social Studies na Religious Studies: masomo haya pia yanashughulikia haki za watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa mapana, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>11.3 Kuandika</p>	<p>11.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Maelezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto ili kuandika insha za kubuni,</p> <p>b) kujadili vipengele vya insha ya maelezo,</p> <p>c) kuandika insha ya maelezo ipasavyo kwa kuzingatia vipengele vyake,</p> <p>d) kufurahia kuandika insha za maelezo katika maisha ya kila siku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto <i>k.v kufikiria, dini, ulezi, afya bora, ushawishi.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya insha ya maelezo kwa kurejelea matini mbalimbali. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti maktabani au mtandaoni vipengele vya insha ya maelezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake vipengele vya insha ya maelezo alivyotafiti mtandaoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelezo kwa kuzingatia vipengele vifaavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea akitumia ishara wenzake insha aliyoandika au kuwasambazia kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kusahihisha insha walizoandika na kutoleana maoni kwa amani na upendo. 	<p>Je, ni vipengele gani vya kuzingatia katika kuandika insha ya maelezo?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili vipengele vya insha ya maelezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha ya maelezo.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake kwa ufasaha insha aliyoandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha nzuri na kuwasomea wenzake.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Haki za watoto: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.

- Social Studies na Religious Studies: masomo haya pia yanashughulikia haki za watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- maelezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni- maelezo, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi
11.4 Sarufi	11.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati wa haki za watoto ili kuunda mnyambuliko sanifu wa vitenzi, b) kutambua kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda katika vitenzi, c) kutumia vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda ipasavyo katika matini, d) kuchangamkia kutumia vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati husika <i>k.v mnyambuliko, vitenzi, kauli, kutendeka, kutendewa, kutendatenda.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda mtawalia. ● Mwanafunzi aelekezwe kuteua vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda mtawalia, kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda katika sentensi na vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari. ● Mwanafunzi aelekezwe kugeuza vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda akiwa na wenzake. 	Kwa nini ni muhimu kujifunza kauli za vitenzi?

		<p>ipasavyo ili kuimarisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda akiwa peke na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujaza mapengo kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda akishirikiana na wenzake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kutoa mchango wake katika shughuli za ujifunzaji. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vitenzi katika kauli lengwa. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vitenzi katika kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua viambishi vya kauli ya kutendeka, kutendewa na kutendatenda na kuandika vitenzi katika kauli hizo. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Haki za watoto: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa. 				

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia matumizi ya maneno katika miktadha mbalimbali.
- Social Studies na Religious Studies: masomo haya pia yanashughulikia haki za watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha mnyambuliko wa vitenzi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

12.0 MAGONJWA YASIYOAMBUKIZWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
12.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara	12.1.1 Kusikiliza na kutazama kwa Makini (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa ili kupata ujumbe wa ufahamu wa kusikiliza na kutazama, b) kueleza habari katika matini ya kusikiliza na kutazama, c) kukadiria maana ya msamiati mahususi na vifungu katika matini ya kusikiliza na kutazama, d) kudondoa habari muhimu katika matini aliyosikiliza au kutazama	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa <i>k.v kuambukiza, hospitali, chanjo, kuelimisha, kupooza, dawa.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusikiliza na kutazama matini kutoka kifaa cha kidijitali au mwalimu wake. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutazama matini kutoka kifaa cha kidijitali au mwalimu wake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua hoja muhimu katika habari aliyosikiliza kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, kifaa cha kidijitali, mgeni mwalikwa au wenzake. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua hoja muhimu katika habari aliyotazama kuhusu suala lengwa 	Je, kwa nini ni muhimu kuwa na mpangilio ufaao wa hoja kutoka habari uliyosikiliza?

		<p>kwa kufuata mpangilio ufaao,</p> <p>e) kujenga mazoea ya kufurahia kusikiliza au kutazama vifungu vya kusikiliza na kutazama ili kuimarisha uwezo wa kusikiliza na kutazama</p>	<p>kutoka kwa mwalimu, kifaa cha kidijitali, mgeni mwalikwa au wenzake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza hoja muhimu aliyotambua kutoka matini aliyosikiliza au kutazama. ● Mwanafunzi aelekezwe kukadiria maana ya msamiati mahususi na vifungu katika matini aliyosikiliza au kutazama. ● Mwanafunzi aelekezwe kuelezea mwenzake maana ya msamiati katika matini ya kusikiliza au kutazama. ● Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari muhimu katika matini aliyosikiliza au kutazama kwa kufuata mpangilio ufaao. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuchangia katika shughuli za ujifunzajina kuwatolea wenzake hoja muhimu. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kusikiliza na kuwatajia wenzake hoja muhimu kuhusu suala lengwa kwa ufupi. 				

- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposikiliza habari, kuichanganua na kutambua hoja muhimu na kuziwasilisha kwa mpangilio ufaao.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kutafiti kwenye mtandao kuhusu suala lengwa na kuwasilisha hoja kuu kwa mpangilio ufaao.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoiwasilisha upya habari aliyosikiliza kwa mpangilio ufaao wa hoja.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine fursa ya kutambua na kupanga hoja muhimu bila kuwakatiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia.

Masuala Mtambuko

- Elimu kwa maendeleo endelevu: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa na kutambua ujumbe au hoja muhimu: anapata maarifa kuhusu magonjwa yasiyoambukizwa.
- Masuala ya afya: mwanafunzi anaposikiliza matini kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusikiliza.

- Home Science: somo hili pia linashughulikia magonjwa yasiyoambukizwa.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusikiliza na kutazama kwa makini, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>12.2 Kusoma</p>	<p>12.2.1 Kusoma kwa Ufasaha</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa ili kupata ujumbe wa ufahamu wa kusikiliza na kutazama,</p> <p>b) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora na ishara bora,</p> <p>c) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo,</p> <p>d) kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa <i>k.v kuambukiza, hospitali, chanjo, kuelimisha, kupooza, dawa, wizara ya afya, mhudumu wa afya.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha (matamshi bora kasi ifaayo, sauti ifaayo, ishara zifaazo). ● Mwanafunzi asiyeskia aelekezwe kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa kutumia lugha ishara makala kwa ufasaha (<i>ishara bora, kasi ifaayo, ishara zifaayo</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kutazama vielelezo vya video za watu wanaosoma kwa ufasaha makala (<i>k.v. hotuba, taarifa ya habari</i>) akiwa na wenzake. 	<p>Je, unaposoma kifungu unazingatia mambo gani ili kufanikisha usomaji?</p>

		<p>e) kusoma kifungu kutumia lugha ya ishara ipasavyo,</p> <p>f) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo,</p> <p>g) kuridhia kusoma makala kwa kuzingatia vipengele vinavyofanikisha mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akizingatia matamshi bora na ishara bora. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>) akishirikiana na wenzake ● Mwanafunzi asiyeskia aelekezwe kusoma kifungu akizingatia ishara zifaazo (<i>k.v. kasi ya kutumia ishara na miondoko ya mwili</i>) akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono</i>) akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma mbele ya wenzake kazi yake ili wantolee maoni. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na kujadiliana na wenzake kuhusu vipengele vya kimsingi vya kusoma kwa ufasaha.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotumia ishara wakati wa kusoma kifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma anakuza hamu ya ujifunzaji.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji wanapojadili vipengele vya usomaji bora.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili vipengele vya usomaji bora.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya afya: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa ufasaha.
- Homescience na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa yasiyoambukizwa.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa ufasaha, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
12.3 Kuandika	12.3.1 Insha za Kiuamilifu Hotuba (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <p>a) <i>kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa ili kuandika insha ya kiuamilifu,</i></p> <p>b) kueleza maana ya hotuba ya kutoa ufafanuzi,</p> <p>c) kutambua hotuba ya kutoa ufafanuzi katika matini,</p> <p>d) kujadili ujumbe, lugha na muundo wa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati magonjwa yasioambukizwa k.v uambukiza, hospitali, chanjo, kuelimisha, kupooza, dawa, wizara ya afya, mhudumu wa afya.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya hotuba ya kutoa ufafanuzi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake kuhusu ujumbe (<i>unaolenga kinachotolewa ufafanuzi</i>), lugha (<i>nyepesi inayooleweka</i>) na muundo ufao wa hotuba ya kutoa ufafanuzi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake miktadha inayochochea hotuba ya kutoa ufafanuzi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake vidokezo vinavyoweza kutumiwa katika kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi. 	Ni mambo gani ya kuzingatia katika kutoa hotuba ya ufafanuzi?

		<p>hotuba ya kutoa ufafanuzi,</p> <p>e) kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi kwa kuzingatia vipengele vyake,</p> <p>f) kuchangamkia nafasi ya hotuba ya kutoa ufafanuzi katika mawasiliano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi kuhusu suala lengwa akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao kisha awasambazie wenzake mtandaoni au kuwasomea darasani ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi kuhusu suala linaloathiri jamii yao kisha amsomee mzazi au mlezi ili aitolee maoni. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji kujadili kuhusu vipengele vya kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika hotuba ya kutoa ufafanuzi na kusambazia wenzake mtandaoni ili waitolee maoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kutoa ufafanuzi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anpomsomea mzazi au mlezi hotuba ya kutoa ufafanuzi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya afya: mwanafunzi anapoandika hotuba kuhusu suala lengwa.
- Uraia: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kutoa ufafanuzi kuhusu masuala yanayoathiri jamii.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia dhana ya uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Homescience na Integrated Science: masomo haya pia hushughulikia magonjwa yasiyoambukizwa.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- maelezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti

wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kiuamilifu, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha

Vigezo na Viwango vya Kuzingatia katika Kutathmini				
Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
12.4 Sarufi	12.4.1 Aina za Sentensi (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) <i>kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa ili kuzitumia katika sentensi,</i></p> <p>b) kueleza maana ya sentensi changamano ili kuipambanua,</p> <p>c) kutambua sentensi changamano katika matini,</p> <p>d) kutumia sentensi changamano ipasavyo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati wa magonjwa yasioambukizwa katika aina mbalimabli za sentensi k.v changamano, kupambanua, ujumbe, maana, kuchanganua,</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya sentensi changamano. ● Mwanafunzi aelekezwe kutenga sentensi changamano katika orodha ya sentensi kwenye vitabu, chati au tarakilishi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha sentensi changamano zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi changamano ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake darasani sentensi changamano 	Ni nini tofauti kati ya sentensi changamano na aina zingine za sentensi unazozijua?

		katika matini, e) kuonea fahari matumizi ya sentensi changamano katika mawasiliano ya kila siku.	aliyotunga ili waitathmini. ● Mwanafunzi aelekezwe kumtungia mzazi au mlezi sentensi changamano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua sentensi changamano. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia sentensi changamano. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua sentensi changamano katika kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake sentensi changamano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. 				

- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Masuala ya afya: mwanafunzi anapotunga sentensi changamano kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia aina za sentensi.
- Homescience na Integrated Science: masomo haya pia hushughulikia magonjwa yasiyoambukizwa.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha aina za sentensi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

13.0 HESHIMA KWA TAMADUNI ZA WENGINE

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
13.1 Kusikiliza na kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara	13.1.1 Hadithi Wahusika (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine ili kupata ujumbe wahusika kutoka kwa hadithi,</p> <p>b) kutambua wahusika katika hadithi,</p> <p>c) kuchambua sifa za wahusika katika hadithi,</p> <p>d) kueleza mafunzo kutokana na wahusika</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine <i>k.v wahusika, sifa, kuchambua, ubunifu, ushirikiano, hadhira, fanani.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua washiriki katika hadithi inayosimuliwa (<i>k.v. fanani, hadhira</i>) akiwa na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua wahusika katika hadithi inayosimuliwa. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua sifa za wahusika katika hadithi aliyosikiliza na kutazama kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au vifaa vya kidijitali (<i>k.v. wanyama, mazimwi, shujaa, kijana maskini, ndege, wadudu</i>). ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua sifa za wahusika katika hadithi aliyotazama ikiashiriwa kwa kutumia 	<p>Je, hadithi uliyowahi kusimuliwa ilikuwa na wahusika gani?</p>

		<p>katika hadithi,</p> <p>e) kufurahia kushiriki katika uchambuzi wa wahusika katika hadithi.</p>	<p>lugha ishara na mwalimu, mgeni mwalikwa au vifaa vya kidijitali (<i>k.v. wanyama, mazimwi, shujaa, kijana maskini, ndege, wadudu</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuchambua wahusika katika hadithi aliyosikiliza na kutazama akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza mafunzo kutokana na wahusika katika hadithi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutamba hadithi akiwa na wenzake huku wakichukua majukumu mbalimbali (<i>k.v. fanani, hadhira,</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga hadithi fupi ambayo ina wahusika wanyama kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake darasani ili wachambue wahusika. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilishia mzazi au mlezi uchambuzi wa sifa za 	
--	--	---	---	--

			wahusika katika hadithi aliyosikiliza na kutazama.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuchambua wahusika katika hadithi akiwa na wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia hadithi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapobuni hadithi na kuwawasilishia wenzake. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochanganua wahusika na nafasi yao katika hadithi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoigiza nafasi ya mhusika katika hadithi au kusimulia wenzake hadithi kwa ukakamavu. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

- Uraia: mwanafunzi anapofaulu kubuni ngano na kushiriki katika kuchanganua wahusika katika hadithi mbalimbali.
- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapobuni hadithi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia tungo za fasihi simulizi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia tamaduni za jamii mbalimbali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha kuhusu wahusika kwenye hadithi, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>13.2 Kusoma</p>	<p>13.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Tamthilia</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) Kutambua ishara za misamiati heshima kwa tamaduni za wengine ili kusoma tamthilia,</p> <p>b) kutambua mbinu za lugha katika tamthilia,</p> <p>c) kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika tamthilia,</p> <p>d) kufurahia kuchanganua matumizi ya mbinu za lugha katika fasihi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine <i>k.v tamthilia, mbinu, wahusika, sifa za lugha.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua mbinu za lugha kwenye tamthilia. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika tamthilia iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuhakiki uwasilishaji wa wenzake kuhusu mbinu za lugha katika tamthilia na kuutolea maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kufanya utafiti maktabani au mtandaoni kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika tamthilia. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilishia mzazi au mlezi uchambuzi wa matumizi ya mbinu za lugha katika tamthilia aliyosoma. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tamthilia hutumia mbinu gani za lugha? 2. Mbinu za lugha zina umuhimu gani katika tamthilia?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kutambua na kujadiliana kuhusu mbinu za lugha katika tamthilia aliyosoma.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake muhtasari wa matumizi ya mbinu za lugha katika tamthilia kwa kutetea hoja zake.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani na mtandaoni kuhusu matumizi ya tamathali za lugha katika tamthilia aliyoisoma.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapodhamini maoni ya wenzake .
- Upendo: mwanafunzi anaposhirikiana vizuri na wenzake .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapochukua jukumu la kutafiti kuhusu matumizi ya mbinu za lugha maktabani na mtandaoni.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala mtambuko anuwai: mwanafunzi anaposoma tamthilia.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia tamaduni za jamii mbalimbali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video),mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma kwa kina, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
13.3 Kuandika	13.3.1 Insha za Kubuni Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine ili kuandika insha za kubuni, b) kutambua vipengele vya insha ya maelezo kuhusu mahali,	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati heshima za tamaduni <i>k.v turadhi za jamii, mila, desturi, mafunzo, usimulizi.</i> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua vigezo vya kimsingi katika uandishi wa insha ya maelezo akiwa na wenzake. • Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana <i>akitumia ishara</i> na wenzake kuhusu mada ya insha ya maelezo. • Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake vipengele vya insha ya maelezo kutokana na 	Je, ni vigezo vipi vinavyotumika katika kuandika insha ya maelezo?

		<p>c) kujadili vipengele vya insha ya maelezo kuhusu mahali,</p> <p>d) kuandika insha ya maelezo inayodhihirisha sifa za mahali,</p> <p>e) kuonea fahari utoaji wa maelezo kamilifu kuhusu kitu au jambo.</p>	<p>kielelezo cha insha.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa vidokezo vya insha ya maelezo kuhusu mahali panapolengwa katika insha ya maelezo akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutumia lugha inayojenga picha ya kinachoelezewa (<i>k.v.vivumishi, vielezi, vitenzi, tamathali za lugha</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelezo inayotoa sifa za mahali akizingatia muundo ufaao na inayohusisha suala lengwa kisha awesomee wenzake darasani. ● Mwanafunzi aelekezwe kubuni insha ya maelezo inayotoa sifa za mahali kisha awasambazie wenzake mtandaoni ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe utolea insha za wenzake maoni kwa upendo. 	
--	--	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi, akitumia lugha ya ishara insha ya kubuni aliyoandika ili aitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kikamilifu katika shughuli za ujifunzaji. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha ya maelezo na kuisambaza kwa mtandao. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapobuni insha ya maelezo na kumsomea mzazi/mlezi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala Mtambuko</p>				

- Masuala ya utamaduni: mwanafunzi anaposhikiriana na wenzake kujadiliana kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia uandishi wa insha za maelezo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia tamaduni za jamii mbalimbali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Vielelezo vya insha za kubuni- maelezo, Tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, kapu la maneno, mti wa maneno, kadi za maneno, picha za vitu mbalimbali, michoro, chati, mabango, sanamu, nyenzo halisi, programu za simu au kompyuta, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu zinazolenga kufundisha uandishi wa insha za kubuni- maelezo, vitabu vya picha, video ishara, kamusi mbalimbali, maktaba ya mtandaoni, vitabu vya miongozo ya kuandika insha.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
13.4 Sarufi	13.4.1 Ukanushaji kwa Kuzingatia Hali	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za misamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine ili kufuata ukanushaji wa kuzingatia hali wa sarufi sanifu,</p> <p>b) kueleza maana ya ukanushaji ili kuupambanua,</p> <p>c) kutambua ukanushaji kwa kuzingatia hali ya mazoea na timilifu katika matini,</p> <p>d) kukanusha sentensi kwa kuzingatia hali ya mazoea na timilifu,</p> <p>e) kuchangamkia kukanusha sentensi katika hali ya mazoea na timilifu ili</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa heshima kwa tamaduni za wengine <i>k.v. kutofuata, kuheshimu, mazoea, timilifu.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua hali ya mazoea na timilifu kutoka kwenye chati, mti maneno, vitabu au vifaa vya kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ukanushaji wa sentensi katika hali ya mazoea na timilifu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuchagua sentensi zinazoonyesha ukanushaji wa hali ya mazoea na timilifu kutoka kwenye mchanganyiko wa sentensi kutoka kwenye vitabu, tarakilishi au chati kwa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, unapotaka kukanusha sentensi unazingatia nini? 2. Je, ukanushaji wa hali ya mazoea na timilifu hutofautianaje?

		kukuza mawasiliano.	<p>kuzikolezea wino au kuzipigia mstari.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia hali ya mazoea na timilifu. ● Mwanafunzi aelekezwe kukanusha sentensi alizotunga kisha awatumie wenzake kupitia vifaa vya kidijitali au kuwasomea darasani ili wazitolee maoni. 	
--	--	---------------------	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki shughuli za ujifunzaji na kujadiliana kuhusu ukanushaji wa hali ya mazoea na timilifu.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotunga sentensi na kuwasambazia wenzake wazitolee maoni.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapowasambazia wenzake sentensi alizotunga katika mtandao.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha ukanushaji wa sentensi katika hali tofauti.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua ukanushaji wa hali na kuutungia sentensi sahihi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia hali tofauti tofauti.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya tamaduni.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ukanushaji, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

14.0 KUWEKA AKIBA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>14.1 Kusikiliza na Kutazama, Kuzungumza na kutumia ishara</p>	<p>14.1.1Hadithi Matumizi ya Lugha</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuweka akiba katika hadithi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>b) kutambua vipengele vya lugha vinavyotumika katika hadithi,</p> <p>c) kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vinavyotumika katika hadithi,</p> <p>d) kusimulia hadithi kwa kutumia vipengele vya lugha ipasavyo,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa kuweka akiba <i>k.v akiba, uwekezaji, raslimali, mapato, benki, riba, uhifadhi.</i> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kusikia aelekezwe kutambua vipengele vya lugha kwa kusikiliza na kutazama hadithi kutoka kwa mwalimu au vifaa vya kidijitali. ● Mwanafunzi asiyesikia aelekezwe kutambua vipengele vya lugha kwa kutazama hadithi iliyotumia lugha ya ishara kutoka kwa mwalimu au vifaa vya kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vilivyotumika katika hadithi walizosikiliza na kutazama akiwa na wenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mbinu gani za lugha zinazotumika katika masimulizi ya hadithi? 2. Matumizi ya lugha katika hadithi yana umuhimu gani?

		e) kuonea fahari uchanganuzi wa lugha katika hadithi kama utungo wa fasihi simulizi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusimulia hadithi kwa kutumia vipengele vya lugha. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake, akitumia lugha ya ishara, hadithi aliyotunga ili watambue vipengele vya lugha vilivyotumika. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kusikiliza na kutazama hadithi na kutambua vipengele vya lugha vilivyotumika. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake kwa wenzake na kushirikiana katika shughuli za ujifunzaji.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza hadithi zikitambwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga na kuwatambia wenzake hadithi kwa kuzingatia vipengele vya lugha.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotambua vipengele vya lugha na kuvitumia katika utambaji wa hadithi.

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kusikiliza hadithi zikitambwa mtandaoni na kutambua vipengele vya lugha vilivyotumika.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapotamba na kusikiliza hadithi zinazohusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia hadithi kama tungo za fasihi simulizi.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha matumizi ya lugha katika hadithi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>14.2 Kusoma</p>	<p>14.2.1 Kusoma kwa Ufahamu</p> <p><i>Kifungu cha Mjadala</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuweka akiba katika hadithi ili kuimarisha mawasiliano</p> <p>b) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha mjadala,</p> <p>c) kutambua msamiati mpya katika kifungu cha mjadala,</p> <p>d) kuchambua mitazamo katika kifungu cha mjadala,</p> <p>e) kuridhia kusoma kifungu cha mjadala ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa kuweka akiba <i>k.v akiba, uwekezaji, raslimali, mapato, benki, riba, uhifadhi.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu cha mjadala, ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha mjadala na kueleza kwa kutumia kamusi, ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya msamiati uliotumiwa kwenye kifungu cha ufahamu cha mjadala na kutunga sentensi akiutumia, ● Mwanafunzi aelekezwe kuchambua mitazamo iliyo katika kifungu cha ufahamu cha mjadala akiwa na mwenzake, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utawezaje kutambua habari mahususi katika hadithi unayoisoma? 2. Je, unazingatia nini unaposoma vifungu vya ufahamu?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwawasilishia wenzake kazi yake ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake kwa wenzake na kushirikiana katika shughuli za ujifunzaji. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwawasilishia wenzake kazi yake. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kusoma kifungu na kujibu maswali. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapojadili mitazamo katika kifungu cha mjadala. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapodondoa habari kutokana na ufahamu kuhusu suala lengwa. ● Umaskini: mwanafunzi anapochambua ufahamu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English: masomo haya pia hushughulikia kusoma kwa ufahamu. ● Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha. 				

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
14.3 Kuandika	14.3.1 Insha za Maelekezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; a) kutambua ishara za msamiati kuhusu kuweka akiba ili kuandika insha za maelekezo, b) kujadili vipengele vya insha ya maelekezo, c) kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu, d) kufurahia kuandika insha za maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati k.v maelekezo, matumizi ya lugha, mpangilio ufaao, maelekezo angavu, ubanaji. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya insha ya maelekezo (<i>k.v. matumizi ya lugha, mpangilio ufaao wa maelekezo, uangavu, ubanaji</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua maneno mwafaka, mpangilio mzuri wa sentensi na mpangilio sahihi wa hatua katika kielelezo cha insha ya maelekezo kutoka kwa mwalimu, kwenye maandishi (<i>k.v. vitabu, chati</i>) au vifaa vya kidijitali. ● Mwanafunzi aelekezwe kuteua maneno yatakayosaidia kufanikisha maelekezo (<i>k.v. vyelezi vya mahali: kulia, kushoto; vitenzi k.v. pinda, elekea, kata; vyelekezi vya kiasi: vijiko viwili, nyanya tatu,</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa mpangilio ufaao wa sentensi zinazofuatana kulingana 	Je, unapoandika insha ya maelekezo unazingatia mambo gani?

			<p>na maelekezo anayotaka kutoa (<i>k.v. maelekezo ya mahali: Tembea hadi mwendo wa kilomita moja. Ukifika kwenye zahanati upinde kulia; maelekezo ya mapishi: weka unga vikombe vitatu kwenye bakuli, tia sukari vijiko vitano vikubwa; maelekezo ya mtihani: Jibu maswali matatu, swali la kwanza ni la lazima</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki kujadili maneno, sentensi na hatua zinazoafiki maelekezo yaliyolengwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia uteuzi mwafaka wa maneno, sentensi na hatua ili kumjengea msomaji taswira kamili ya kile kinachoelekezwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake akitumia lugha ya ishara, insha ya maelekezo aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kutoa maoni kuhusu insha ya 	
--	--	--	--	--

			maelekezo aliyoandika kwa kuzingatia uteuzi mwafaka wa maneno, mpangilio mzuri wa sentensi na mpangilio sahihi wa hatua.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika insha kwa ufasaha na kuwasomea wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha yake. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoteua msamiati mwafaka na mpangilio ufaao wa hatua na sentensi sahihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha aliyoandika. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kusoma tamthilia, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
14.4 Sarufi	14.4.1 Udogo wa Nomino (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <ul style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za msamiati wa udogo wa nomino za uwekaji akiba ili kufanikisha mawasiliano, b) kutambua nomino katika hali ya udogo katika matini, c) kubadilisha nomino za hali ya wastani kuwa katika hali ya udogo, d) kutumia nomino katika hali ya udogo ipasavyo, e) kuonea fahari kutumia nomino katika hali ya 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa udogo wa nomino kuhusu kuweka akiba <i>k.v akiba, uwekezaji, raslimali, mapato</i>, benki, riba. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua nomino katika hali ya udogo kwenye orodha ya nomino, chati, kadi maneno, kapu maneno, sentensi, vifungu vya maneno au tarakilishi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua udogo katika maneno akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika majina ya vifaa vya darasani katika udogo (<i>k.v. kidawati, kijitabu</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha nomino za hali ya wastani ziwe katika katika hali ya udogo akiwa na wenzake. 	Je, ni mambo gani tunayozingatia tunapotumia nomino katika udogo?

		udogo katika sentensi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi akitumia nomino katika hali ya udogo na kuwasilisha darasani ili wenzake wazitathmini. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi majina ya vitu vinavyopatikana nyumbani au shuleni katika udogo na kumtungia sentensi kwa kutumia maneno hayo. 	
--	--	------------------------	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kujadiliana kuhusu udogo wa nomino.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino katika hali ya udogo.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia nomino katika hali ya udogo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino katika hali ya udogo na kuzitungia sentensi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaji mzazi au mlezi wake nomino katika hali ya udogo katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani .
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapotumia udogo wa nomino kutunga sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia dhana ya nomino.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha udogo wa nomino, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

15.0 MAADILI YA KIJAMII

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>15.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>15.1.1 Usikilizaji Husishi na utazamaji makini</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati kuhusu maadili ya kijamii ili kuimarisha mawasaliano bora,</p> <p>b) kueleza maana ya usikilizaji husishi,</p> <p>c) kutambua vipengele vya usikilizaji husishi katika matini,</p> <p>d) kujadili vipengele vya usikilizaji husishi ili kuvipambanua,</p> <p>e) kushiriki mazungumzo akizingatia vipengele vya usikilizaji husishi,</p> <p>f) kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza husishi ili kuimarisha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za msamiati <i>kv heshima, huruma, uwazi, upendo, kujitolea, uvumilivu, uaminifu n.k</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya usikilizaji husishi akishirikiana na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua miktadha rasmi na isiyo rasmi ambamo kusikiliza husishi hutokea katika jamii yake akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza husishi na utazamaji makini (<i>k.v. kuwa makini, kuuliza maswali yasiyoelekeza, kuomba ufafanuzi, kumtazama mzungumzaji, kuelewa ujumbe anaotaka kukupitishia, kumhimiza</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni miktadha gani rasmi na isiyo rasmi ambapo usikilizaji husishi hutokea? 2. Ni vipengele gani unazingatia katika kusikiliza husishi?

		<p>uwezo wa kufuatilia habari zinazoelezwa.</p>	<p><i>kuzungumza badala ya kutoa ushauri, kutumia ishara zifaazo)</i> kutoka kwenye mazungumzo mafupi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza na kutazama mazungumzo kuhusu suala lengwa kutoka vifaa vya kidijitali kama vile vinasasauti na akizingatia, na kutambua vipengele vya kusikiliza husishi na kutazama kwa makini vilivyozingatiwa. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza vikao rasmi vya mazungumzo, (<i>k.v. kati ya mwalimu mkuu na mzazi kuhusu nidhamu ya mtoto</i>) akishirikiana na wenzake, ● kujadili vipengele vya kusikiliza husishi na kutazama kwa makini vilivyozingatiwa na wahasika katika mazungumzo hayo. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake na kueleza kwa njia wazi miktadha rasmi na isiyo rasmi ambapo kusikiliza husishi hutokea.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mazungumzo.
- Ubunifu: mwanafunzi anaposikiliza na kuelezea hisia na maana za kauli za msemaji.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoeleza vipengele vya kusikiliza husishi anajenga ukakamavu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake na kujifunza zaidi vipengele vya kusikiliza husishi katika miktadha rasmi na isiyo rasmi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji; mwanafunzi anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala mtambuko:

Mshikamano wa kijamii na kitaifa: mwanafunzi anaposikiliza matini kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na masomo mengine:

- English: masomo haya pia hushughulikia aina za usikilizaji.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia maadili ya kijamii.
- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa usikilizaji husishi na utazamaji makini, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

15.0 MAADILI YA KIJAMII

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
15.2 Kusoma	15.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo mwanafunzi aweze; <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za misamiati kuhusu maadili ya kijamii ili kufupisha kifungu, b) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya za matini kwa sentensi moja moja, c) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini kwa aya moja, d) kuandika ufupisho unaozingatia mtazamo wa matini ya kufupishwa, e) kufurahia kufupisha ujumbe kwa usahihi 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati katika kifungu wa maadili ya kijamii <i>k.v habari uhimu, aya, kudumisha mtazamo wa kifungu, idadi ya maneno.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya ufupisho (<i>k.v. habari muhimu katika aya, lugha ya anayefupisha, kudumisha mtazamo wa kifungu, idadi ya maneno</i>). ● kueleza kwa usahihi ujumbe katika kila aya kwa kutumia sentensi mojamoya. ● kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini kwa aya moja akiwa na mwenzake. ● kujadili kuhusu jinsi ya kuandika ufupisho wa matini. ● kuandika ufupisho unaozingatia mtazamo wa matini. ● kumsomea mzazi au mlezi ufupisho alioufanya ili autolee maoni. 	Je, unazingatia nini unapofupisha kifungu cha ufahamu?

		katika miktadha mbalimbali.		
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu ufupishaji wa kifungu. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusoma kifungu mtandaoni. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoeleza jinsi ya kufupisha kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake jinsi ya kuandika ufupisho. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua aya za matini na kutambua hoja muhimu. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushirikiana na wenzake kufupisha kifungu cha ufahamu. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

Masuala ya kijamii: mwanafunzi anaposoma na kufupisha kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia somo la ufupisho.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa ufupisho, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>15.3 Kuandik a</p>	<p>15.3.1 Barua pepe ya Kiofisi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua ishara za msamiati wa barua pepe ya kiofisi ili kuimarisha uandishi bora,</p> <p>b) kutambua ujumbe unaoafiki barua pepe ya kiofisi,</p> <p>c) kutambua vipengele vya kimuundo vya barua pepe ya kiofisi,</p> <p>d) kutumia lugha inayofaa katika uandishi wa barua pepe ya kiofisi,</p> <p>e) kuandika barua pepe ya kiofisi kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati wa barua pepe ya kiofisi <i>k.v barua pepe, mtandao, ofisi, anwani, ujumbe, tarakilisi.</i> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe unaoafiki barua pepe ya kiofisi kwa kujadiliana na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kimuundo vya barua pepe ya kiofisi akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki katika kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa barua pepe ya kiofisi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika barua pepe ya kiofisi kwenye tarakilishi na kumsambazia mwenzake kupitia mtandao ili aitolee maoni. 	<p>Je, ulizingatia vipengele gani katika barua pepe uliyowahi kuandika?</p>

		f) kujenga mazoea ya kuwasiliana kwa kuandika baruapepe ya kiofisi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kumwandikia mwalimu wake baruapepe ya kiofisi ili aitathmini. ● Mwanafunzi aelekezwe kumsomea mzazi au mlezi baruapepe aliyoandika ili aitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake . ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika baruapepe ya kiofisi na kuisambaza kwa mtandao. ● Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika baruapepe ya kiofisi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi wake baruapepe ya kiofisi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapoandika barua pepe kuhusu suala lengwa. 				

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa barua pepe.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia maadili ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kuandika barua pepe ya kiofisi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
15.4 Sarufi	15.4.1 Usemi Halisi na Usemi wa Taarifa (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze; <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ishara za msamiati wa maadili ya kijamii katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu. b) kutambua usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini, c) kujadili kanuni za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa kwa kuzingatia kanuni za kubadilisha usemi, d) kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa ifaavyo, e) kuchangamkia matumizi ya usemi halisi na usemi wa taarifa katika 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Mwanafunzi aelekezwe kutambua ishara za misamiati husika k.v. heshima, huruma, uwazi, upendo, kujitolea, uvumilivu, uaminifu n.k</i> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini akishirikiana na wenzake. • Mwanafunzi aelekezwe kujadili kanuni za kubadilisha usemi (<i>k.v. wakati, nafsi, alama za uakifishi</i>). • Mwanafunzi aelekezwe kutambua kanuni za kimsingi za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa (<i>k.v. leo kuwa siku hiyo, kwetu kuwa kwao, hapa kuwa hapo, kiambishi 'ta' cha wakati kuwa 'nge'</i>) akishirikiana na wenzake. • Mwanafunzi aelekezwe kuwatungia wenzake sentensi za usemi halisi na usemi wa taarifa ili wazitolee maoni. • Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha sentensi kutoka usemi halisi hadi usemi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usemi halisi unatofautianaje na usemi wa taarifa? 2. Unazingatia nini unapobadilisha usemi?

		mawasiliano.	wa taarifa na usemi wa taarifa hadi usemi halisi akishirikiana na wenzake. <ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kutunga na kutathmini sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa. 	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji. • Kujiamini: mwanafunzi anapomsomea mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotunga na kutathmini sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa za wenzake. 				
Maadili <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za ujifunzaji. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani . • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

- Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia hushughulikia usemi halisi na usemi wa taarifa.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia

- Chati, michoro na picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti wa maneno, kapu la maneno, vitabu mbalimbali, programu za simu au kompyuta zinazolenga kufundisha ustadi wa kuandika barua pepe ya kiofisi, kutazama na kujibu, vifaa vya kusoma kielektroniki, michezo ya kompyuta na programu, vitabu mbalimbali, video ishara, kamusi ya maneno au ya ishara, maktaba ya mtandaoni.

STADI YA KUTAZAMA NA KUASHIRIA

Kiwango Kigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kutambua ishara ifaavyo, kupata ujumbe ili kuwasiliana ipasavyo	Anatambua ishara kwa kina ifaavyo kupata ujumbe uliokusudiwa kwa ueledi ili kuwasiliana ipasavyo	Anatambua ishara ifaavyo kupata ujumbe ili kuwasiliana ipasavyo	Anatambua baadhi ya ishara ifaavyo na hivyo wakati mwingine kutotambua ujumbe ili kuwasiliana ipasavyo	Anatambua kwa changamoto baadhi ya ishara ifaavyo na hivyo wakati mwingine kutotambua ujumbe ili kuwasiliana ipasavyo
kutambua ishara za msamiati wa kuweka akiba katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu	Anatambua kwa ufasaha ishara za msamiati wa kuweka akiba katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu	Anatambua ishara za msamiati wa kuweka akiba katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu	Anatambua tu baadhi ya ishara za msamiati wa kuweka akiba katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu	Anatambuakwa matatizo baadhi ya ishara za msamiati wa kuweka akiba katika usemi halisi na wa taarifa kudumisha sarufi sanifu
Kuweza kutumia ishara ifaavyo kwa	Anaweza kutumia ishara ifaavyo na kwa	Anaweza kutumia ishara ifaavyo kwa kuzingatia	Anaweza kutumia baadhi ya ishara ifaavyo	Ana pata changamoto kutumia baadhi ya ishara

<p>kuzingatia mahali na jinsi ya kuashiria, umbo, mwendo na mwelekeo wa ishara ili kuwasiliana ipasavyo</p>	<p>ufasaha kwa kuzingatia usahihi wa mahali na jinsi ya kuashiria, umbo, mwendo na mwelekeo wa ishara ili kuwasiliana ipasavyo.</p>	<p>mahali na jinsi ya kuashiria, umbo, mwendo na mwelekeo wa ishara ili kuwasiliana ipasavyo</p>	<p>kwa kuzingatia mahali na jinsi ya kuashiria, umbo, mwendo na mwelekeo wa ishara ili kuwasiliana ipasavyo</p>	<p>ifaavyo bila kuzingatia mahali na jinsi ya kuashiria, umbo, mwendo na mwelekeo wa ishara ili kuwasiliana ipasavyo</p>
---	---	--	---	--

MADA: KUSOMA

Kiwango Kigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kusoma kwa ufahamu – Vifungu mbalimbali k.v. simulizi, mjadala, shawishi (<i>ujumbe na msamiati</i>)	Anasoma vifungu vya aina mbalimbali na kutambua ujumbe na msamiati kwa utendeti.	Anasoma vifungu vya aina mbalimbali na kutambua ujumbe na msamiati.	Anasoma baadhi ya vifungu na kutambua ujumbe na msamiati.	Anasoma baadhi ya vifungu na kutambua ujumbe na msamiati kwa kiasi.
Kufahamu suala lengwa (<i>majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka</i>)	Anatoa maelezo sahihi akitumia ishara kuhusu suala lengwa alilosoma kwenye matin na anatoa majibu sahihi kwa maswali yote	Anatoa maelezo sahihi akitumia ishara kuhusu suala lengwa alilosoma kwenye matini na anatoa majibu sahihi kwa idadi kubwa ya	Anatoa maelezo akitumia ishara kwa baadhi ya maswali katika suala lengwa alilosoma na Anatoa majibu kwa baadhi ya maswali aliyoulizwa	Ana changamoto kueleza akitumia ishara na kutoa maelezo kwa maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.

	aliyoulizwa kwenye muktadha.	maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.	kulingana na muktadha.	
Kuweza kusoma kwa kina. <i>(Tamthilia: maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika, mbinu za lugha)</i>	Anasoma tamthilia na kutambua maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha kwa utendeti.	Anasoma tamthilia na kutambua maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha	Anasoma tamthilia na kutambua baadhi ya yafuatayo; maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha	Anasoma tamthilia na kutambua baadhi ya yafuatayo; maudhui, dhamira, mandhari, ploti, wahusika na mbinu za lugha kwa kusaidiwa.
Kuweza kusoma kwa ufasaha. <i>(matamshi na ishara bora, kiwango kifaacho cha sauti, kasi ifaayo, ishara zifaazo)</i>	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya kusoma kwa ufasaha kina.	Anasoma kwa kuzingatia vi pengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha kwa kuelekezwa.

<p>Kuweza kusoma kwa mapana. <i>(Kutambua na kuchagua matini ya kusoma, kutambua ujumbe, msamiati na matumizi ya lugha)</i></p>	<p>Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua ujumbe na matumizi ya lugha kwa mapana.</p>	<p>Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua vipengele vinavyozingatiwa.</p>	<p>Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua baadhi ya vipengele vinavyozingatiwa.</p>	<p>Anasoma matini ya kujichagulia na kutambua baadhi ya vipengele vinavyozingatiwa kwa kusaidiwa.</p>
<p>Kasi ya usomaji <i>(Idadi ya maneno yanayosomwa kwa usahihi kwa muda wa dakika moja)</i></p>	<p>Anasoma akitumia ishara kwa urahisi na mfululizo wakati wote. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa wakati wote anaposoma kifungu kuanzia mwanzo hadi mwisho. Anasoma kwa usahihi zaidi ya maneno 75 kwa muda wa dakika moja.</p>	<p>Anasoma akitumia ishara kwa urahisi na mfululizo. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa katika kiasi kikubwa cha muda wa kusoma. Anasoma kwa usahihi maneno 75 kwa muda wa dakika moja.</p>	<p>Wakati mwingine anasitasita anaposoma akitumia ishara. Hazingatii kikamilifu vipumuo na vikomo mwishoni mwa sentensi. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 38-74 kwa muda wa dakika moja</p>	<p>Anatatizika kusoma akitumia ishara na anarudiarudia maneno mengi na inabidi kurudi nyuma kuanza upya. Anachosoma hakiwezi kufuatilika. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 1-37 kwa muda wa dakika moja.</p>

<p>Kuweza kutambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.</p>	<p>Anatambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini kwa utendeti.</p>	<p>Anatambua vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.</p>	<p>Anatambua baadhi ya vipengele vya ufupisho na kufupisha matini.</p>	<p>Anatambua baadhi ya vipengele vya ufupisho na kufupisha matini kwa kuongozwa.</p>
---	---	--	--	--

MADA: KUANDIKA

Vigezo	Kuzidisha matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuzingatia sarufi na ufundi wa uandishi	Anadhihirisha umilisi wa kiwango cha juu cha sarufi, uakifishaji na uendelezaji wa maneno katika uandishi wake.	Anatumia sarufi, alama za uakifishaji na kuendeleza maneno ipasavyo katika uandishi. Hata hivyo ana makosa machache ambayo hayatatizi usomaji.	Ana makosa ya sarufi, uakifishaji na maendeleo ya maneno ambayo yanatatiza usomaji wa sehemu za insha yake.	Ana makosa mengi ya sarufi, uakifishaji na maendeleo ya maneno kuanzia mwanzo hadi mwisho wa uandishi. Msomaji anaweza tu kukisia maana.
Kuweza kuandika aina mbalimbali za insha za kubuni. <i>(Masimulizi, maelezo, mdokezo)</i> kwa	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi.	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi ya vipengele	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo vya uandishi kwa kuongozwa.

kuzingatia muundo, ujumbe, mtindo na kanuni zifaazo za uandishi.	vya uandishi kwa utendeti.		vifaavyo vya uandishi.	
Kuweza kutumia viakifishi mbalimbali (<i>alama ya hisi, ritifaa, mtajo, mshazari</i>)	Anatumia alama ya hisi, ritifaa, mtajo na mshazari kikamilifu na kwa wepesi.	Anatumia alama ya hisi, ritifaa, mtajo na mshazari kikamilifu.	Anatumia baadhi ya alama za kuakifisha kikamilifu.	Anatumia baadhi ya alama za kuakifisha kwa kusaidiwa.
Kuandika kwa kuzingatia kaida za uandishi wa barua za kirafiki	Anaandika kwa ubunifu wa hali ya juu akifuata kaida za uandishi wa insha ya barua ya kirafiki kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha ya barua ya kirafiki kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha hafifu ya barua ya kirafiki na mara kwa mara hazingatii mada aliyopewa wala kaida za uandishi	Anaandika kwa changamoto insha hafifu ya barua ya kirafiki na mara kwa mara hazingatii mada aliyopewa wala kaida za uandishi

Kuandika kwa hati nzuri	<p>Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi.</p> <p>Anatenganisha herufi zote ipasavyo kwenye mistari.</p> <p>Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno kutoka mwanzo hadi mwisho wa insha.</p>	<p>Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi.</p> <p>Anatenganisha herufi nyingi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno.</p>	<p>Ana mwandiko usio nadhifu lakini unasomeka.</p> <p>Anatenganisha baadhi ya herufi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi zisizolingana baina ya maneno.</p>	<p>Ana mwandiko usiosomeka kwa urahisi.</p> <p>Hatenganishi herufi nyingi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi nyingi zisizolingana baina ya maneno.</p>
Msamiati	Ana uteuzi mzuri wa maneno na matumizi anuwai ya msamiati kulingana na muktadha.	Ana uteuzi mzuri wa msamiati uliotumika kulingana na muktadha.	Anatumia msamiati finyu ambao wakati mwingi haulingani na muktadha.	Anatumia msamiati finyu ambao haulingani na muktadha.

<p>Kuzingatia muundo na mtindo wa insha lengwa.</p>	<p>Ana uwiano na mpangilio wa kipekee wa mawazo kuanzia mwanzo hadi mwisho.</p> <p>Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa insha lengwa</p> <p>Anaendeleza mawazo vizuri.</p>	<p>Ana mtiririko wenye mantiki.</p> <p>Kuna uwiano na mfululizo wa mawazo.</p> <p>Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa insha lengwa.</p> <p>Anaendeleza mawazo vizuri.</p>	<p>Anajaribu kupanga mawazo kimantiki.</p> <p>Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa baadhi za insha lengwa.</p> <p>Anaendeleza baadhi ya mawazo vizuri.</p>	<p>Hana mpangilio unaoeleweka wa mawazo na ni vigumu kufuatilia kazi yake.</p> <p>Anachangamoto katika kuzingatia muundo na mtindo wa insha lengwa.</p>
---	---	---	---	---

MWONGOZO WA KUTATHMINIA SARUFI

Kigezo	Kuzidishasha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kutambua aina za maneno katika lugha ya Kiswahili (<i>Nomino, Vitenzi, , n.k</i>)	Anatambua za maneno katika matini alizopewa kwa utendeti	Anatambua aina za maneno katika matini alizopewa	Anatambua baadhi ya maneno katika matini alizopewa	anatambua kwa changamoto baadhi ya maneno katika matini.
Kubainisha ngeli za nomino (A-WA, U-I)	Anabainisha nomino za ngeli (A-WA, U-I) alizopewa kwa usahihi na ueledi na kutolea mifano mingi mwafaka.	Anabainisha ngeli (A-WA, U-I) za nomino alizopewa kwa usahihi	Anabainisha baadhi nomino za ngeli (A-WA, U-I) alizopewa kwa usahihi	Anabainisha kwa changamoto baadhi nomino za ngeli (A-WA, U-I) alizopewa kwa usahihi kwa kusaidiwa
Kutunga sentensi kwa kuzingatia upatanisho ufaao wa kisarufi	Anatunga sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao kwa wepesi	Anatunga sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao.	Anatunga baadhi ya sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao.	Anatunga kwa changamoto baadhi ya sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao kwa kuelekezwa.

Kunyambua vitenzi vya Kiswahili ipasavyo	Ananyambua vitenzi katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa kwa urahisi.	Ananyambua vitenzi katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua baadhi ya vitenzi katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambuakwa changamoto baadhi ya vitenzi katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa kwa kusaidiwa.
Kutumia lugha kwa usahihi (<i>uakifishaji, ukanushaji, umoja, wingi, udogo, ukubwa, nyakati na haliu n.k</i>)	Anazingatia kanuni za lugha ipasavyo katika matini utendeti.	Anazingatia kanuni za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia baadhi ya kanuni za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia kwa changamoto kanuni baadhi y kanuni za lugha ipasavyo katika matini kwa kuelekezwa.
Kuweza kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa.	Anatumia usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu kwa wepesi.	Anatumia usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu	Anatumia kwa kiasi usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kikamilifu.	Anatumia kiasi usemi halisi na usemi wa taarifa katika matini kwa kuongozwa.

SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAYOCHANGIA UJIFUNZAJI

Utangulizi

Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji katika Gredi ya 8, hujenga ujuzi aliojifunza mwanafunzi katika Gredi ya 7. Mwanafunzi anatarajiwa kutekeleza shughuli ya huduma ya kijamii moja, msisitizo katika Gredi ya 8 ikiwa ni kutayarisha mwanafunzi jinsi ya kutekeleza shughuli hiyo ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji. Maandalizi yatajumuisha hatua zifuatazo: kutambua changamoto katika jamii kupitia utafiti, kupanga na kuibua na suluhisho la kutatua changamoto aliyotambua. Matayarisho hayo yatafanywa katika vikundi. Wanafunzi watakuza maarifa, ujuzi na mtazamo kuhusu shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji waliojifunza katika somo la Stadi za Maisha na masomo mengine.

Ujuzi wa shughuli ya huduma ya kijamii unaotarajiwa kushughulikiwa ni;

- i) **Uongozi:** wanafunzi watakuza ujuzi ufaao wa uongozi wakati wanapochukua nafasi mbalimbali ya utendakazi wanapojitayarisha kufanya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji.
- ii) **Ujuzi wa kifedha na Ujasiriamali:** wanafunzi watafaidika na ujuzi kuhusu matumizi ya fedha, kuweka akiba, uwekezaji kwa minajili ya maendeleo na ukuaji wa kiuchumi. Wanaweza kuzingatia mbinu mbalimbali za kupata mapato wanapotekeleza shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji, kupitia njia mbalimbali ya uvumbuzi. Vilevile wanaweza kutambua mawazo ya kibiashara na rasilimali watakayotumia kutatua mahitaji ya kijamii.
- iii) **Utafiti:** wanafunzi wanatarajiwa kutambua changamoto au masuala mtambuko katika jamii na kuonyesha jinsi ya kutatua changamoto hiyo. Pia watapata ujuzi wa jinsi ya kuripoti matokeo yao.
- iv) **Mawasiliano:** wanafunzi waonyeshe utaratibu utakaotumika katika mradi halisi kwa mfano, jinsi wanatarajia kuwasiliana na wanajamii aidha mtandaoni au nje ya mtandao.
- v) **Uraia:** wanafunzi wanaposhiriki katika shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji katika gredi hii, watapewa haki, upendeleo na majukumu ya raia, hivyo kuwapa hisia ya kuhusika na kuwa na mshikamano kwa taifa. Pia watahamasishwa kujihusisha na kuchukua majukumu madhubuti katika kuunda jamii yenye amani, uvumilivu na shirikishi.

- vi) **Stadi za Maisha:** wanafunzi watapata ujuzi wa kimaisha kama vile kufanya maamuzi, kuwa na msimamo thabiti, kuwasiliana ipasavyo, kutatua changamoto na udhibiti wa msongo wa mawazo. Hii itawawezesha kudhibiti mahusiano baina ya watu, kukuza ujuzi wa uongozi bora na pia kugundua na kukuza vipaji vyao.
- vii) **Maendeleo ya jamii:** wanafunzi watapata ujuzi muhimu ili kuleta mabadiliko yanayofaa ikiwa ni pamoja na kujenga jumuia imara na thabiti zaidi.

Mapendekezo ya Masuala Mtambuko	Matokeo maalum yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<ul style="list-style-type: none"> ● Uharibifu wa mazingira ● Magonjwa yanayotokana na mienendo ya maisha ● Magonjwa ambukizi na yasiyoambukizwa ● Umaskini ● Misukosuko katika jamii ● Uhifadhi wa vyakula ● Migogoro katika jamii <p>Tanbihi Haya ni mifano ya mapendekezo ya masuala mtambuko. Walimu wanapaswa kuwaruhusu wanafunzi kutambua masuala mtambuko</p>	<p>Kufikia mwisho wa shughuli ya huduma ya kijamii, mwanafunzi aweze;</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua changamoto katika jamii kupitia utafiti b) kupanga mikakati ya kutatua changamoto zilizobainishwa katika jamii c) kupanga suluhisho la changamoto iliyotambuliwa d) kuthamini haja ya kuhusishwa jamii. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● kuchanganua masuala mtambuko katika jamii yanayohitaji kushughulikiwa wakiwa katika vikundi ● kuchagua masuala mtambuko yanayohitaji kushughulikiwa kwanza na kueleza sababu zake wakiwa katika vikundi ● kufanya utafiti wakiwa katika vikundi kwa kutumia vifaa vya kidijitali, vyombo vya habari vilivyochapishwa/maingiliano na wanajamii/watu wenye tajriba katika kutambua changamoto katika jamii 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, utatambua vipi mahitaji ya kijamii? 2. Je, kwa nini ni muhimu kufanya maandalizi ya kutosha kabla ya kuanza mradi?

<p>kulingana na muktadha na uhalisia wao.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● kujadili mbinu za kusuluhisha changamoto ya suala alilolitambua wakiwa katika vikundi ● kupendekeza njia mwafaka ya kutatua changamoto aliyotambua wakiwa katika vikundi ● kujadili mbinu na vifaa atakavyotumia kukusanya data kuhusu changamoto husika <i>k.v hojaji, mahojiano na utazamaji</i> ● kutayarisha vifaa atakavyotumia kupata habari/data ● kutambua rasilimali atakayohitaji katika mradi wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (<i>k.v kibinadamu, kiufundi kifedha n.k</i>) ● kujadili ni lini mradi utanza na kumalizika ● kuandaa ratiba ya utekelezaji wa mradi mzima 	
---	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ● kupanga majukumu ya kufanywa na kila mwanakikundi ● kutafakari vile ambavyo maandalizi ya mradi yalivyoboresha ujifunzaji. 	
<p>Vipengele muhimu vya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji inayoshughulikiwa ni;</p> <p>a) kutambua changamoto katika jamii kupitia utafiti</p> <p>b) kupanga jinsi ya kutatua changamoto iliyotambuliwa</p> <p>c) kubuni mikakati ya kutatua changamoto aliyotambua.</p>			
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: wanafunzi wanapojadiliana kuhusu njia bora za kutekeleza mradi. ● Kujiamini: wanafunzi wanapotekeleza mradi wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji wanakuza ujuzi wa kujitambua na uongozi bora. ● Ubunifu: wanafunzi wanaposhirikiana kutambua mbinu mbalimbali ya kutatua changamoto waliyotambua. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: wanafunzi wanapotekeleza mradi wataonyesha uhuru katika kutambua mahitaji ya kijamii, kutafiti mbinu mbalimbali za kusuluhisha changamoto na kufanya matayarisho muhimu ya kushughulikia changamoto husika. ● Ujuzi wa kidijitali: wanafunzi wanapotumia vifaa vya kidijitali kufanyia utafiti kuhusu changamoto ya kijamii ambayo wanashughulikia. ● Hamu ya ujifunzaji: wanafunzi wanapotambua changamoto katika jamii inayopaswa kushughulikiwa na kuandaa maandalizi ya kutekeleza mradi wanapata maarifa na ujuzi mpya. ● Uraia: wanafunzi wanapochagua masuala mtambuko yanayofaa kushughulikiwa kwanza katika jamii. 			

Maadili

- Uadilifu: wanafunzi wanapofanya utafiti kwa kutumia vifaa vya kidijitali na vyombo vya habari vilivyochapishwa kutambua changamoto ya kijamii inayohitaji kushughulikiwa.
- Heshima: wanafunzi wanapojadiliana kuhusu masuala mtambuko katika jamii yanayohitaji kushughulikiwa.

Masuala mtambuko

- Mshikamano wa kijamii: wanafunzi wanapojadiliana kuhusu mbinu mbalimbali ya kusuluhisha changamoto waliyotambua.

Vigezo na Viwango vya Kuzingatia katika Kutathmini				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua changamoto katika jamii kupitia utafiti.	Anatambua waziwazi na kwa wepesi changamoto katika jamii kupitia utafiti.	Anatambua changamoto katika jamii kupitia utafiti.	Anatambua baadhi ya changamoto katika jamii kupitia utafiti.	Anatambua baadhi ya changamoto katika jamii kupitia utafiti kwa kusaidiwa.
Kuweza kupanga mikakati ya kutatua changamoto zilizobainishwa katika jamii.	Anapanga mikakati ya kutatua changamoto zilizobainishwa katika jamii kwa mantiki na kwa uwazi.	Anapanga mikakati ya kutatua changamoto zilizobainishwa katika jamii.	Anapanga mikakati ya kutatua baadhi ya changamoto zilizobainishwa katika jamii.	Anapanga mikakati ya kutatua baadhi ya changamoto zilizobainishwa katika jamii kwa kusaidiwa.
Kuweza kupanga suluhisho kwa changamoto iliyotambuliwa.	Anapanga kwa makini na waziwazi suluhisho kwa changamoto zilizotambuliwa.	Anapanga suluhisho kwa changamoto zilizotambuliwa.	Anapanga suluhisho kwa baadhi ya changamoto zilizotambuliwa.	Anapanga suluhisho kwa baadhi ya changamoto zilizotambuliwa kwa kuelekezwa.

MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI

Mada	Mapendekezo ya Mbinu za Kutathmini	Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia	Mapendekezo ya Shughuli Nyingine Zilizoratibiwa za Ujifunzaji
Kusikiliza na Kuzungumza	<ul style="list-style-type: none"> a) Kumakinikia jinsi mwanafunzi anavyotumia lugha katika mawasiliano b) Kujibu maswali c) Maigizo d) Kutambua k.m. kwenye orodha e) Kuambatanisha maneno na majibu f) Mijadala g) Mazungumzo 	<ul style="list-style-type: none"> ● Chati ● Michoro na picha ● Mgeni mwalikwa ● Vifaa vya kidijitali (k.v tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video) ● Mti maneno ● Kapu maneno ● Vitabu mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

	<p>h) Matumizi ya ishara za mwili k.v ishara za uso, za mikono na mabega kuimarisha masimulizi yake</p> <p>i) Wanafunzi kufanyiana tathmini</p>		
Kusoma	<p>a) Kutunga sentensi k.m. kwa kutumia msamiati lengwa</p> <p>b) Kujibu maswali k.m. katika ufahamu</p> <p>c) Kutoa muhtasari wa ufahamu au matini yaliyosomwa</p> <p>d) Kusoma kwa sauti</p> <p>e) Wanafunzi kufanyiana tathmini</p> <p>f) Potfolio</p> <p>g) Shajara</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Projekta • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Kamusi mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mjadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

Kuandika	<ul style="list-style-type: none"> a) Kuandika tungo mbalimbali b) Wanafunzi kufanyiana tathmini c) Potfolio d) Shajara e) Mijadala kuhusu vidokezo vya insha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kielelezo cha insha ya masimulizi • Kielelezo cha insha ya maelezo • Kielelezo cha insha ya wasifu • Nakala ya barua ya kirafiki • Nakala ya barua rasmi 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
Sarufi	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutambua k.m. kwenye orodha b) Kuambatanisha maneno lengwa c) Kujaza mapengo d) Kutunga sentensi e) Kazi mradi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Projekta • Kapu maneno • Mti maneno 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Ziara za nyanjani 4. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

		<ul style="list-style-type: none"> • Kadi maneno • Picha za vitu mbalimbali • Michoro • Chati • Mabango • Sanamu • Nyenzo halisi	
--	--	---	--